

Raport z ewaluacji wewnętrznej prowadzonej w Gimnazjum im. Jana Pawła II w Daleszycach

Autorzy raportu:
Martyna Mochocka
Małgorzata Kułaga
Sylwia Arabasz

Daleszyce 2015/2016

Spis treści:

1. Przedmiot ewaluacji.
2. Metoda i metodologia.
3. Prezentowanie wyników.
4. Wnioski.
5. Rekomendacje.
6. Załączniki do raportu.

PRZEDMIOT EWALUACJI

W roku szkolnym 2015/2016 przedmiotem ewaluacji uczyniono dwa obszary, które według dyrekcji, zespołu do spraw ewaluacji i grona pedagogicznego, należało dogłębnie przeanalizować, celem określenia mocnych i słabych stron pracy szkoły w tych obszarach. Tematykę obszarów ewaluacyjnych zamieszczono poniżej. W każdym z nich dokonano analizy stanu sprzed badania ewaluacyjnego.

A. Szkoła, planując organizację pracy, zapewnia uczniom bezpieczeństwo.

Aby realizacja podstawowego zadania szkoły, jakim jest właściwa organizacja procesu edukacyjnego, pozwalającego na wyrównywanie szans edukacyjnych przebiegała prawidłowo, szkoła winna również zapewnić młodzieży poczucie bezpieczeństwa. W celu realizacji tego obowiązku, Gimnazjum im. Jana Pawła II w Daleszycach podejmowało szereg działań.

Należy w tym miejscu rozpocząć od tego, że wychowawcy klas przeprowadzali liczne pogadanki na godzinach wychowawczych na temat właściwego zachowania w szkole i poza nią. Zapoznawali podopiecznych ze skutkami agresywnych zachowań. Ponadto prowadzone były pogadanki pedagogizacyjne na spotkaniach z rodzicami. Nauczyciele – opiekunowie pracowni informatycznej, chemicznej i fizycznej zapoznawali uczniów z regulaminem sal - w celu zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom. Na pierwszych godzinach wychowania fizycznego gimnazjaliści zaznajamiani byli z zasadami bezpieczeństwa obowiązującymi w bloku sportowym.

W trakcie przerw międzylekcyjnych nauczyciele pełnili na korytarzach dyżury. Pilnowali, by młodzież zachowywała się właściwie, nie dokuczała sobie wzajemnie. Wychowawcy świetlicy szkolnej dbali o porządek podczas pobytu gimnazjalistów w niej - przed i po zakończeniu zajęć lekcyjnych. Podczas wycieczek szkolnych opiekunowie dbali o bezpieczeństwo uczniów, przestrzegali regulaminu organizowania wycieczek szkolnych. W autobusie szkolnym opiekun dzieci dowożonych pilnował porządku podczas dowozu uczniów do szkoły i ze szkoły. Pedagog szkolny współpracował z różnymi instytucjami, między innymi z policją i organizacjami o charakterze profilaktycznym. Młodzież podczas spotkań z

przedstawicielami organów władzy mogła dowiedzieć się, co jej grozi za niewłaściwe zachowanie. W razie agresywnych zachowań prowadzone były rozmowy uczniów z policją – z uczniami i rodzicami w obecności pedagoga szkolnego czy dyrekcji szkoły.

Do zachowań zagrażających bezpieczeństwu dochodzi najczęściej wtedy, gdy młodzież nudzi się, nie wie, co ma zrobić z wolnym czasem. W związku z powyższym szkoła organizowała liczne zajęcia dodatkowe – przedmiotowe i sportowe, wycieczki edukacyjne, rajdy, spotkania z ciekawymi osobami, Dzień Sportu, itp.

Rada pedagogiczna zdecydowała się na ewaluację tego obszaru, aby uzyskać informację na temat zgodności podejmowanych działań z oczekiwaniami uczniów i rodziców oraz podnieść jakość pracy szkoły w tym zakresie i zapobiegać wypadkom w przyszłości.

B. Szkoła efektywnie realizuje zadania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego

Trzeci etap edukacyjny ma przygotować młodego człowieka do wyboru dalszej ścieżki edukacyjnej. W związku z tym powinny być organizowane różnorodne zajęcia z doradztwa zawodowego. W naszej szkole młodzieży oferowano szereg zajęć tego typu.

Na godzinach wychowawczych i podczas zajęć świetlicowych organizowano spotkania o charakterze doradczym – podczas nich przeszkoleni w tym celu nauczyciele przeprowadzali pogadanki na temat różnych zawodów, testy kompetencji, odpowiadali na pytania uczniów. Każdy nauczyciel na wybranych zajęciach prowadził pogadankę na temat wybranych zawodów; podobnie wychowawcy na godzinach wychowawczych.

Uczniowie klas pierwszych uczestniczyli w wycieczkach edukacyjnych do okolicznych zakładów pracy. Mogli na miejscu poznać specyfikę wybranych zawodów. Uczniowie klas trzecich z kolei brali udział w Targach Edukacyjnych. Podczas nich zdobywali wiedzę na temat oferty edukacyjnej szkół ponadgimnazjalnych. Pani pedagog corocznie organizowała dla młodzieży ostatniej klasy gimnazjalnej spotkania z przedstawicielami szkół wyższego szczebla. Na terenie szkoły rozwieszano informacje o dniach otwartych w poszczególnych placówkach ponadgimnazjalnych.

Nauczyciele wychowawcy świetlicy uczestniczyli z młodzieżą w licznych konkursach o charakterze zawodowym. Pozwalały one uczniom sprecyzować własne zainteresowania zawodowe.

METODA I METODOLOGIA

Zespół do spraw ewaluacji w składzie: Joanna Jamróz – wicedyrektor szkoły, Martyna Mochocka i Małgorzata Kułaga, jak każdego roku, rozpoczął pracę nad ewaluacją w sierpniu 2015 roku. Do jego zadań należało zaplanowanie działań ewaluacyjnych, opracowanie projektu ewaluacji oraz wskazanie obszarów proponowanych do ewaluacji w roku szkolnym 2015/2016.

Do 10 września dyrektor wyznaczył termin zaplanowania prac w zakresie prowadzenia ewaluacji wewnętrznej – określenie celu, opracowanie programu i jej harmonogramu. Zespół zaprezentował dyrektorowi propozycję planu opartego o proces ewaluacyjny w wyznaczonym terminie. Szczególną uwagę zwrócono na przydział zadań na etapie projektowania, przypisanie tworzenia narzędzi poszczególnym osobom lub grupie osób. Do 15 września dyrektor szkoły zaprezentował radzie pedagogicznej wybrane przez zespół ewaluacyjny obszary i omówił je. Efektem tego spotkania była akceptacja obszarów ewaluacyjnych wskazanych przez zespół.

Lider zespołu ewaluacyjnego – Martyna Mochocka – w ciągu całego okresu ewaluacyjnego nadzorowała pracę grupy, opracowała ankiety dla wszystkich respondentów. Razem z Małgorzatą Kułagą sporządziła raport końcowy. Przy opracowaniu raportu wymiennie

pomagała również Sylwia Arabasz, odpowiedzialna za stronę informatyczną raportu – sporządzanie wykresów, formatowanie tekstu.

Ewaluatorzy wypracowali do końca grudnia projekty, które przedstawiają się następująco:

7. Projekt ewaluacji wewnętrznej w Gimnazjum im. Jana Pawła II w Daleszycach

I. Przedmiot ewaluacji: Szkoła, planując organizację pracy, zapewnia uczniom bezpieczeństwo.

Etapy projektowania ewaluacji	Treści
Zdefiniowanie celów ewaluacji	Zebranie informacji na temat bezpieczeństwa uczniów w szkole.
Sformułowanie pytań kluczowych	<ol style="list-style-type: none"> 1. W jaki sposób szkoła dba o bezpieczeństwo uczniów? 2. Jakie efekty przynoszą działania podejmowane przez szkołę w zakresie bezpieczeństwa uczniów? 3. Jakie działania podejmuje szkoła w celu zapobiegania sytuacjom niebezpiecznym?
Określenie kryteriów ewaluacji	- Użyteczność działań podejmowanych przez szkołę w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczniom;
Dobór metod	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ankieta skierowana do nauczycieli – 90% - S. Arabasz, J. Brelak; 2) Ankieta skierowana do uczniów - 30% S. Arabasz, J. Brelak; 3) Ankieta skierowana do rodziców – 30% S. Arabasz, J. Brelak; 4) Wywiad z dyrektorem szkoły – M. Kułaga; 5) Wywiad z pedagogiem szkolnym - M. Kułaga; 6) Analiza dokumentów (księga protokołów – sprawozdanie z planu nadzoru, sprawozdania wychowawców klasy, dziennik elektroniczny, karty wycieczek – karta jednej klasy z każdego poziomu) – M. Kułaga, M. Mochocka;
Identyfikacja zasobów (czasowych, finansowych, ludzkich)	<p>Ewaluacja będzie trwać od marca 2016r. do maja 2016r.</p> <p>Do przeprowadzenia ewaluacji potrzebujemy: dyktafonu, papieru ksero, tonera, dostępu do komputera i drukarki.</p> <p>Ewaluację przeprowadzą cztery osoby, tj.: lider - M. Mochocka, M. Kułaga, J. Brelak, S. Arabasz.</p> <p>Wyniki będą zbierały i analizowały – S. Arabasz, J. Brelak, M. Kułaga.</p> <p>Raport sporządzą: Martyna Mochocka, Małgorzata Kułaga, Sylwia Arabasz.</p>

Określenie ram czasowych harmonogram	<p>Zbieranie informacji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ankieta skierowana do nauczycieli – M. Kułaga, pokój nauczycielski – 17-18.05.2016r.; 2) Ankieta skierowana do uczniów – S. Arabasz, J. Brelak na lekcji – 17.05.2016r.; 3) Ankieta skierowana do rodziców – S. Arabasz, J. Brelak, ankiety rozdane dzieciom do domu – 17.05 – 23.05.2016r.; rozdano ankiety co najmniej 30% rodzicom, ale wróciło tylko 67% (z tych 30%); 4) Wywiad z dyrektorem szkoły – M. Kułaga, sala konferencyjna – 31.05.2016; 5) Wywiad z pedagogiem szkolnym - M. Kułaga, sala konferencyjna – 31.05.2016; 6) Analiza dokumentów (księga protokołów RP – sprawozdanie z planu nadzoru, sprawozdania wychowawców klasy, dziennik elektroniczny, karty wycieczek – karta jednej klasy z każdego poziomu) – M. Mochocka, M. Kułaga– 18.04.- 20. 04.2016r.; <p>Na zbieranie danych mamy około 1 miesiąca. Ewaluacja będzie zakończona w sierpniu 2016r.</p>
Raportowanie, określenie sposobu upowszechniania wyników	<p>Raport ewaluacyjny będzie miał formę papierową i elektroniczną.</p> <p>Wyniki ewaluacji zostaną przedstawione Radzie Pedagogicznej na spotkaniu sierpniowym (2016r).</p>

II. Przedmiot ewaluacji: Szkoła efektywnie realizuje zadania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego

Etapy projektowania ewaluacji	Treści
Zdefiniowanie celów ewaluacji	Zebranie informacji na temat stopnia efektywności realizacji zadania z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego.
Sformułowanie pytań kluczowych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jakie działania podejmuje szkoła z zakresu doradztwa edukacyjno - zawodowego uczniów? 2. Na ile podejmowane działania są efektywne?
Określenie kryteriów ewaluacji	<p>- Skuteczność zaplanowanych zadania z zakresu doradztwa edukacyjno - zawodowego;</p> <p>– Trafność i użyteczność prowadzonych zajęć z zakresu doradztwa edukacyjno - zawodowego;</p> <p>– Efektywność realizacji zadania z zakresu doradztwa edukacyjno - zawodowego.</p>
Dobór metod	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ankieta skierowana do nauczycieli – 90% - S. Arabasz, J. Brelak; 2) Ankieta skierowana do uczniów - 30% S. Arabasz, J. Brelak; 3) Ankieta skierowana do rodziców – 30% S. Arabasz, J. Brelak; 4) Wywiad z dyrektorem szkoły – M. Kułaga; 5) Wywiad z pedagogiem szkolnym - M. Kułaga;

	<p>6) Wywiad ze szkolnym doradcą zawodowym - M. Kułaga;</p> <p>7) Analiza dokumentów (księga protokołów RP – sprawozdanie doradcy zawodowego, segregatory poszczególnych klas, dziennik elektroniczny, Wewnętrzny System Doradztwa Edukacyjno - Zawodowego) – M. Mochocka, M. Kułaga</p>
Identyfikacja zasobów (czasowych, finansowych, ludzkich)	<p>Do przeprowadzenia ewaluacji potrzebujemy: dyktafonu, papieru ksero, tonera, dostępu do komputera i drukarki.</p> <p>Ewaluację przeprowadzą cztery osoby, tj.: lider - M. Mochocka, M. Kułaga, J. Brelak, S. Arabasz.</p> <p>Wyniki będą zbierały i analizowały – S. Arabasz, J. Brelak, M. Kułaga.</p> <p>Raport sporządzą: Martyna Mochocka, Małgorzata Kułaga, Sylwia Arabasz.</p>
Określenie ram czasowych harmonogram	<p>Zbieranie informacji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ankieta skierowana do nauczycieli – M. Kułaga, pokój nauczycielski – 17-18.05.2016r.; 2) Ankieta skierowana do uczniów – S. Arabasz, J. Brelak na lekcji – 17.05.2016r.; 3) Ankieta skierowana do rodziców – S. Arabasz, J. Brelak, ankiety rozdane dzieciom do domu – 17.05 – 23.05.2016r.; rozdano ankiety co najmniej 30% rodzicom, ale wróciło tylko 67% (z tych 30%); 4) Wywiad z dyrektorem szkoły – M. Kułaga, sala konferencyjna – 31.05.2016; 5) Wywiad z pedagogiem szkolnym - M. Kułaga, sala konferencyjna – 31.05.2016r.; 6) Wywiad ze szkolnym doradcą zawodowym szkolnym - M. Kułaga, sala konferencyjna – 31.05.2016r.; 7) Analiza dokumentów (księga protokołów RP – sprawozdanie doradcy zawodowego, segregatory poszczególnych klas, dziennik elektroniczny, Wewnętrzny System Doradztwa Edukacyjno - Zawodowego) – M. Mochocka, M. Kułaga – 18.04.- 20. 04.2016r.; <p>Na zbieranie danych mamy około 1 miesiąca. Ewaluacja będzie zakończona w sierpniu 2016r.</p>
Raportowanie, określenie sposobu upowszechniania wyników	<p>Raport ewaluacyjny będzie miał formę papierową i elektroniczną.</p> <p>Wyniki ewaluacji zostaną przedstawione Radzie Pedagogicznej na spotkaniu sierpniowym (2016r).</p>

Ankieta skierowana do ucznia obejmowała pytania dotyczące dwu obszarów. Ankietowani dokonali jej uzupełnienia w dniu 17.05.2016 roku na lekcji. Proces ankietowania nadzorowała S. Arabasz, J. Brelak, a zostało nim objętych co najmniej 30% uczniów z różnych klas. Analizy wyników dokonały również S. Arabasz, J. Brelak.

Ankieta dla nauczycieli obejmowała wszystkie obszary. Nauczyciele otrzymali je od M. Kułagi w pokoju nauczycielskim w dniu 17.05.2016 roku. Po uzupełnieniu, w celu zachowania anonimowości, ankietowani wrzucali wypełnione narzędzie do przygotowanego wcześniej pudełka. Ankiety wypełniło 91% uprawnionych. Analizy wyników w całości dokonała M. Kułaga.

Ankieta dla rodziców również obejmowała wszystkie ewaluacyjne. Rozdana została uczniom przez S. Arabasz i J. Brelak dnia 17.05.2016 roku. Ankiety rozdano co najmniej 30% rodzicom, ale wróciło tylko 67% z tych rozdanych. Analizy wyników dokonała S. Arabasz i J. Brelak.

Wywiad z dyrektorem szkoły odnosił się do dwóch obszarów ewaluacyjnych i został przeprowadzony w dniu 31.05.2016 roku przez M. Kułagę w sali konferencyjnej. Termin wywiadu został wcześniej ustalony z dyrektorem szkoły. Przełożenia tekstu nagranych na wersję papierową dokonała prowadząca wywiad.

Wywiad z pedagogiem szkolnym również obejmował zagadnienia z dwóch obszarów. Przeprowadzony został dnia 31.05.2016 roku w sali konferencyjnej. Aby wywiad przebiegał prawidłowo, sala została wcześniej odpowiednio przygotowana – wywietrzono pomieszczenie, przygotowano wodę do picia, itp.

Wywiad z jednym z dwóch szkolnych doradców zawodowych - panią Sylwią Arabasz - odnosił się tylko do obszaru drugiego i zawierał jedno pytanie. Został przeprowadzony 31.05.2016 roku w sali konferencyjnej przez M. Kułagę.

Analizy wskazanych dokumentów dokonano w dniach 18 – 20 kwietnia 2016 roku (egzamin gimnazjalne), zgodnie z dyspozycjami; w tym samym czasie zestawiono wyniki analizy dokumentów szkoły.

PREZENTOWANIE WYNIKÓW

Prezentowanie wyników zostało podzielone według pytań kluczowych z poszczególnych obszarów.

Obszar I – Szkoła, planując organizację pracy, zapewnia uczniom bezpieczeństwo.

Pytanie 1 – W jaki sposób szkoła dba o bezpieczeństwo uczniów?

Na tak postawione pytanie szukaliśmy odpowiedzi poprzez ankiety skierowane do ucznia, nauczyciela i rodzica, wywiad skierowany do dyrektora i pedagoga szkolnego, analizę dokumentów (księga protokołów RP – sprawozdanie z planu nadzoru, sprawozdania wychowawców klasy, dziennik elektroniczny, karty wycieczek – karta jednej klasy z każdego poziomu).

W ankiecie do ucznia zadaliśmy pięć pytań pomocniczych:

1. Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole?
2. Czy widziałeś lub uczestniczyłeś w sytuacjach/przypadkach? – tu następuje podanie przykładów niebezpiecznych zachowań;
3. Jak oceniasz organizację pracy szkoły pod kątem zapewnienia Ci bezpieczeństwa (ochrona przed przemocą, napastowaniem, ucieczkami ze szkoły, wejściem osób obcych, itp.)?
4. Czy sytuacja w szkole pod względem bezpieczeństwa jest Twoim zdaniem – tu następuje kafeteria odpowiedzi.

5. Czy uważasz, że wobec Ciebie są przestrzegane reguły, zasady, regulaminy, prawa i obowiązki ucznia obowiązujące w szkole?

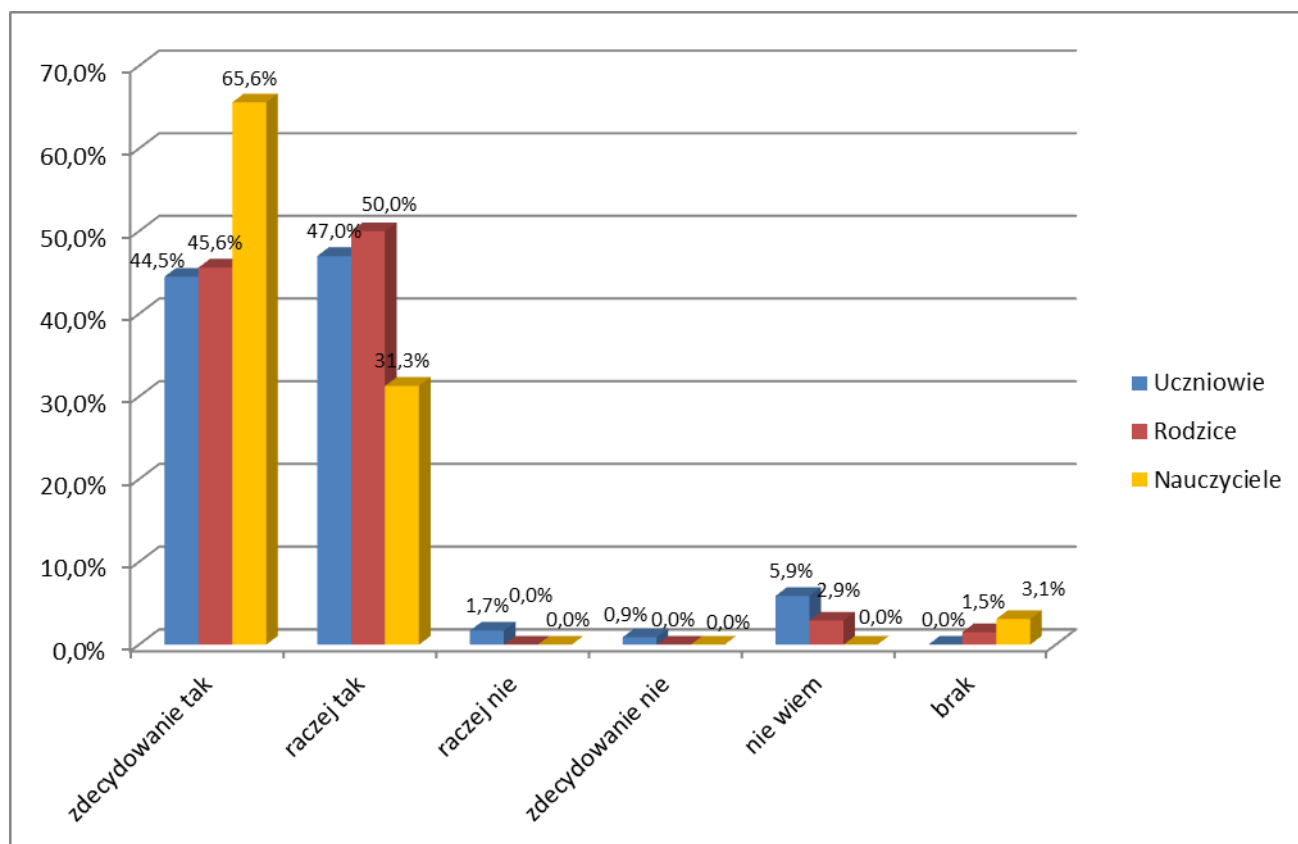
Na pytanie pierwsze pomocnicze (Czy czujesz się bezpiecznie w szkole?) uczniowie, w liczbie 117, zaznaczyli następujące odpowiedzi:

- a) zdecydowanie tak; - 52; - 44,5%
- b) raczej tak; - 55; - 47%
- c) raczej nie; - 2; - 1,7%
- d) zdecydowanie nie; - 1; 0,9%
- e) nie wiem; - 7; - 5,9%

W celu sprawdzenia czy opinie uczniów zgadzają się ze zdaniem nauczycieli, w ankiecie do nauczycieli zadano podobne pytania (przeankietowano 32 nauczycieli). I tak – na pytanie pierwsze „Czy Pana/Pani uczniowie czują się bezpiecznie w szkole?” 21 nauczycieli odpowiedziało, że zdecydowanie tak; 10 – raczej tak. Jeden nauczyciel nie udzielił odpowiedzi na tak postawione pytanie.

Rodzicom w ankiecie również zadano pięć podobnych pytań. Przeankietowano 68 osób. Na pytanie – „Czy Pana/Pani dziecko czuje się bezpiecznie w swojej szkole?” – rodzice odpowiedzieli następująco:

- a) zdecydowanie tak – 31 - 45,6%;
- b) raczej tak – 34 - 50%;
- c) raczej nie – 0;
- d) zdecydowanie nie – 0;
- e) nie wiem – 2 - 2,9%;
- brak – 1 -1,5%;

Wykres 1 – „Czy uczniowie czują się bezpiecznie w szkole?”

Powyższe zestawienie pokazuje, iż młodzież czuje się w szkole bezpiecznie (91,5% badanych udzieliło pozytywnej odpowiedzi, 5,9% nie ma wyrobionego zdania na ten temat). Odczucia uczniów potwierdzają rodzice i nauczyciele.

Pytanie drugie miało formę tabeli. W każdym wierszu należało zaznaczyć jeden znak „X”. Chodziło o to, by uczniowie wskazali te przykłady niewłaściwych zachowań, których byli świadkiem na terenie szkoły lub sami w nich uczestniczyli. Ankietowani odpowiadali następująco:

	Nigdy	Rzadko	Często	Bardzo często	Nie wiem
a) bicia, szturchania, kopania;	23; 19,6%	66; 56,4%	20; 17%	3; 2,6%	5; 4,4%
b) używania wulgarnych słów, obrażania innych;	16; 13,7%	32; 27,3%	40; 34,2%	28; 23,9%	1; 0,9%
c) kradzieży;	97; 82,8%	16; 13,7%	1; 0,9%	0	3; 2,6%
d) picia alkoholu;	100; 85,5%	14; 11,9%	0	1; 0,9%	2; 1,7%
e) palenia papierosów;	69; 59%	28; 23,9%	11; 9,4%	6; 5,1%	3; 2,6%
f) zażywania narkotyków;	106; 90,5%	6; 5,1%	1; 0,9%	1; 0,9%	3; 2,6%
g) wymuszania lub wyłudzenia pieniędzy lub rzeczy;	99; 84,6%	12; 10,1%	1; 0,9%	0	5; 4,4%
h) innych nagannych sytuacjach, jakich? publiczne wyśmiewanie, wrzucanie skrzeta do gabinetu wicedyrektora	23; 19,7%	1; 0,9%	2; 1,7%	0	2; 1,7%

Zespół ewaluacyjny pragnął uzyskać informacje na temat tego, jakie działania agresywne dostrzegali nauczyciele podczas pracy (na przerwach, na lekcji, w świetlicy, itp.). Odpowiedzi wyglądają następująco:

	Nigdy	Rzadko	Często	Bardzo często	Nie wiem
a) bicia, szturchania, kopania;	3; 9%	27; 85%	2; 6%	0	0
b) używania wulgarnych słów, obrażania innych;	1; 3%	17; 54%	11; 34%	3; 9%	0
c) kradzieży;	27; 84%	5; 16%	0	0	0
d) picia alkoholu;	29; 91%	3; 9%	0	0	0
e) palenia papierosów;	18; 56%	13; 41%	1; 3%	0	0
f) zażywania narkotyków;	32; 100%	0	0	0	0
g) wymuszania lub wyłudzenia pieniędzy lub rzeczy;	32; 100%	0	0	0	0
h) innych nagannych sytuacjach, jakich? Nie podano, jakich.	28; 87,5%	4; 12,5%	0	0	0

Podobne pytanie zadano również rodzicom – „Czy Pana/Pani dziecko było świadkiem poniższych zdarzeń?”. Rodzice odpowiedzieli następująco:

	Nigdy	Rzadko	Często	Bardzo często	Nie wiem	brak
a) bicia, szturchania, kopania;	26; 38,2%	29; 42,6%	7; 10,3%	0	5; 7,4%	1; 1,5%
b) używania wulgarnych słów, obrażania innych;	21; 30,8%	22; 32,4%	16; 23,5%	3; 4,4%	5; 7,4%	1; 1,5%
c) kradzieży;	63; 92,7%	1; 1,5%	0	0	2; 2,9%	2; 2,9%
d) picia alkoholu;	63; 92,7%	1; 1,5%	0	0	2; 2,9%	2; 2,9%
e) palenia papierosów;	52; 76,5%	11; 16,1%	1; 1,5%	2; 2,9%	1; 1,5%	1; 1,5%
f) zażywania narkotyków;	64; 94,2%	0	0	0	2; 2,9%	2; 2,9%
g) wymuszania lub wyłudzenia pieniędzy lub rzeczy;	63; 92,7%	0	0	0	3; 4,4%	2; 2,9%
h) innymi nagannymi sytuacjami, jakimi?.....	0	0	0	0	0	0

Z poniższego zestawienia tabelarycznego widać wyraźnie, że uczniowie dostrzegają pewne negatywne zjawiska, często są ich świadkami (używanie wulgarnych słów, obrażanie innych, bicie, szturchanie). Swoimi spostrzeżeniami dzielą się z rodzicami, nie zawsze jednak zgłaszają je nauczycielom. Często więc grono pedagogiczne nie wie o pewnych niepożądanych zachowaniach. Należałoby więc podjąć działania zmierzające do uświadomienia uczniów o konieczności zgłaszania wszystkich agresywnych postaw kolegów czy koleżanek w związku z tym, że bezkarność zwiększa liczbę nieodpowiednich postaw uczniowskich.

Na pytanie o to, jak uczniowie oceniają organizację pracy szkoły pod kątem zapewnienia im bezpieczeństwa (ochronę przed przemocą, napastowaniem, ucieczkami ze szkoły, wejściem osób obcych itp.), odpowiedzieli oni w sposób następujący:

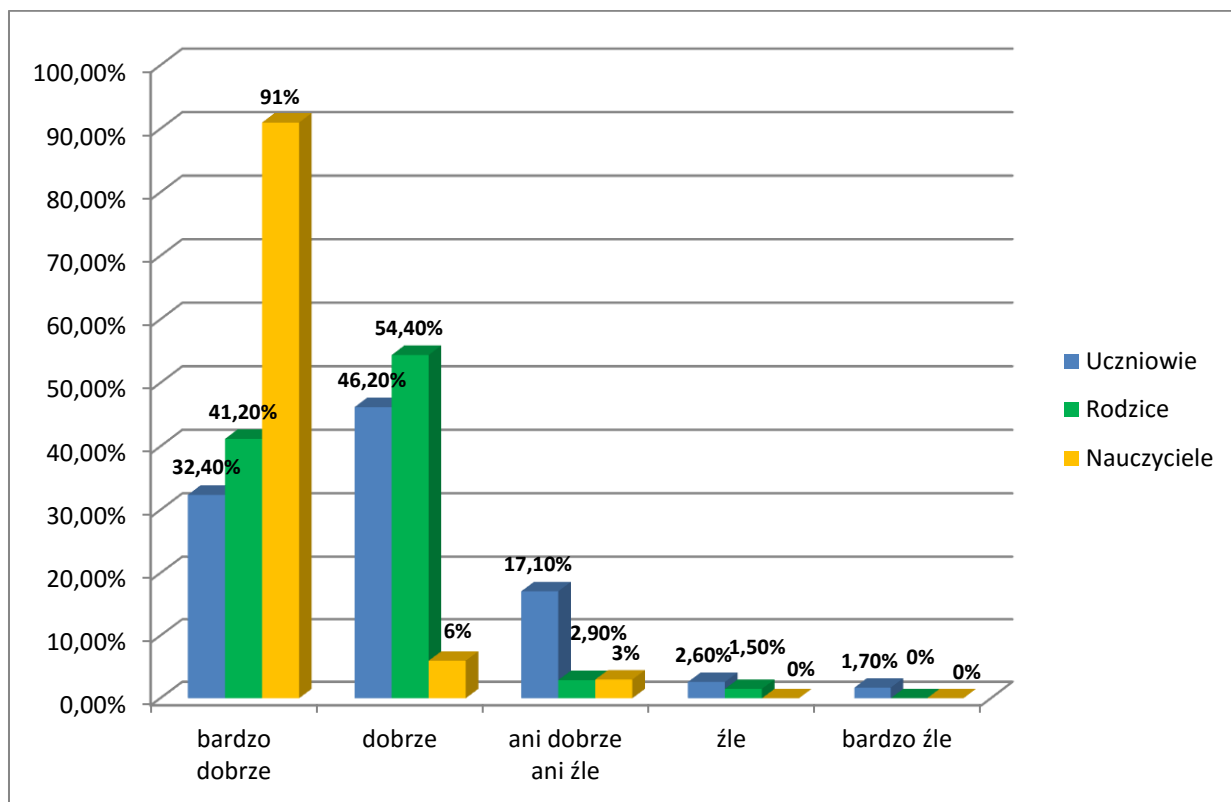
- a) bardzo dobrze; - 38; - 32,4%
- b) dobrze; - 54; - 46,2%
- c) ani dobrze ani źle; - 20; - 17,1%
- d) źle; - 3; - 2,6%
- e) bardzo źle; - 2; - 1,7%

Nauczyciele na pytanie, jak oceniają organizację pracy szkoły pod kątem zapewnienia uczniom bezpieczeństwa (ochrona przed przemocą, napastowaniem ucieczkami ze szkoły, wejściem obcych osób na teren szkoły, itp.), odpowiedzieli w sposób następujący:

- a) bardzo dobrze – 29 – 91%;
- b) dobrze – 2 – 6%;
- c) ani dobrze ani źle -1 – 3%;
- d) źle – 0;
- e) bardzo źle – 0.

Rodzice na pytanie – „Jak ocenia Pan/Pani organizację pracy szkoły pod kątem zapewnienia uczniom bezpieczeństwa (ochrona przed przemocą, napastowaniem, ucieczkami ze szkoły, wejściem osób obcych itp.) „ – odpowiedzieli w sposób następujący:

- a) bardzo dobrze – 28 - 41,2%;
- b) dobrze – 37 - 54,4%;
- c) ani dobrze ani źle – 2 - 2,9%;
- d) źle – 1 - 1,5%;
- e) bardzo źle – 0;

Wykres 2 – „Jak oceniają organizację pracy szkoły pod kątem zapewnienia uczniom bezpieczeństwa wszystkie trzy grupy zainteresowanych?”

Powyższy wykres pokazuje, że my, nauczyciele wykazujemy tendencję do zadowolenia, jeśli chodzi o pracę szkoły w zakresie zapewnienia uczniom bezpieczeństwa. Rodzice i uczniowie na niższym poziomie oceniają efektywność działań zmierzających do zapewnienia w szkole bezpieczeństwa. Niemniej jednak większość rodziców i uczniów uznaje, iż organizacja pracy w tym obszarze stoi na bardzo dobrym lub dobrym poziomie.

Czwarte pytanie dotyczyło tego, czy sytuacja w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa uległa poprawie w odniesieniu do lat wcześniejszych, czy wręcz odwrotnie. Uczniowie uważają, że w szkole pod względem bezpieczeństwa, sytuacja jest:

- a) lepsza niż kiedyś; - 47; - 40,2%
- b) taka sama jak kiedyś; - 68; - 58,1%
- c) trochę gorsza niż kiedyś; - 2; - 1,7%
- d) dużo gorsza niż kiedyś; 0

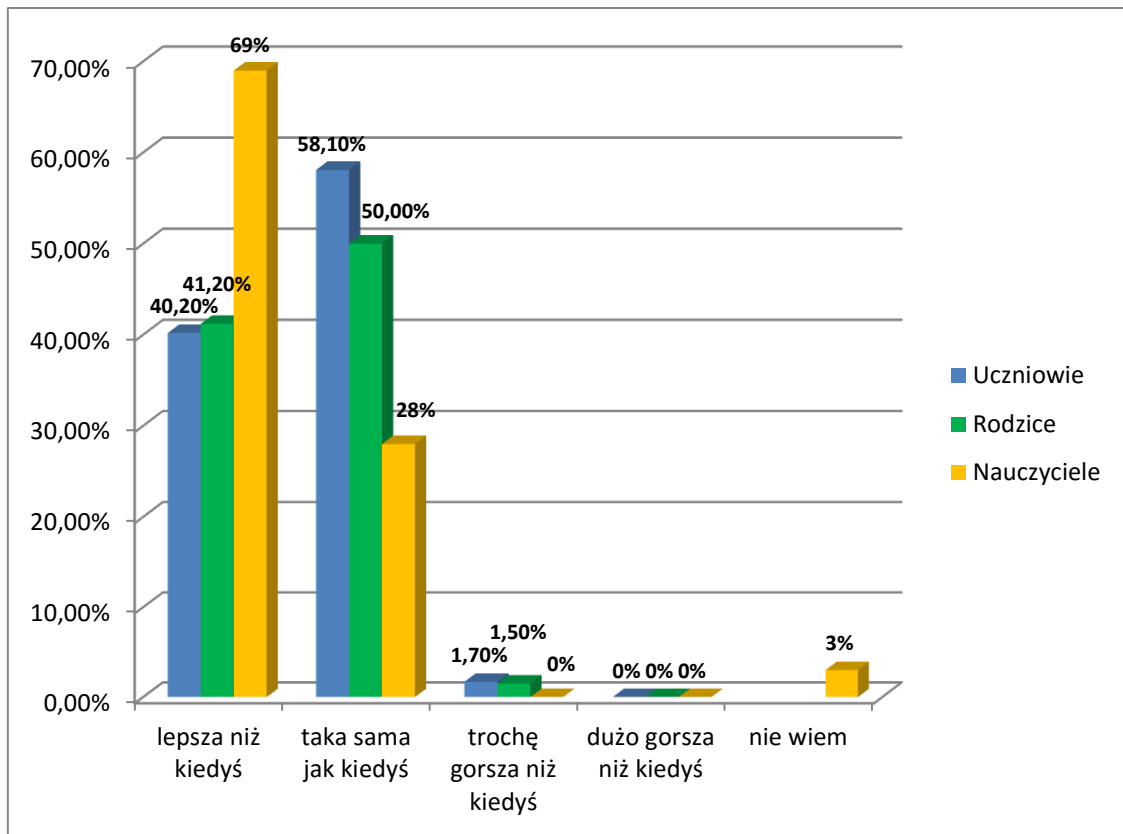
Rodzice na podobnie postawione pytanie udzielili następujących odpowiedzi:

- a) lepsza niż kiedyś - 33 - 48,5%;
- b) taka sama jak kiedyś - 34 - 50%;
- c) trochę gorsza niż kiedyś - 1 - 1,5%;
- d) dużo gorsza niż kiedyś - 0;

Jeśli chodzi o ankietę do nauczycieli, to pytanie piąte dotyczyło tego samego zagadnienia. Oto, jak nauczyciele oceniają stopień bezpieczeństwa w szkole:

- a) lepsza niż kiedyś; - 22; - 69%;
- b) taka sama jak kiedyś; - 9; - 28%;
- c) trochę gorsza niż kiedyś; - 0;
- d) dużo gorsza niż kiedyś; 0;

nie wiem - 1 - 3%;

Wykres 3 – „Czy sytuacja w szkole w zakresie zapewnienia młodzieży bezpieczeństwa uległa poprawie?”

Zestawienie to pokazuje, że rodzice nieznacznie lepiej ocenili stopień bezpieczeństwa w szkole niż uczniowie. Nieco większy odsetek stwierdził, iż sytuacja w zakresie bezpieczeństwa się poprawiła. Nauczyciele natomiast w przeważającej mierze uważają, iż stopień bezpieczeństwa wzrósł w porównaniu do lat wcześniejszych. Cieszyć może również to, że tylko niecałe 2% badanych (uczniów i rodziców) uznało, iż sytuacja w zakresie bezpieczeństwa uległa pogorszeniu.

Powyższe odpowiedzi pokazują, że szkoła podejmuje liczne różnorodne działania zmierzające do zapewnienia uczniom bezpieczeństwa.

Jeżeli chodzi o to, czy przestrzegane są reguły, zasady, regulaminy, prawa i obowiązki ucznia odpowiedzi rozłożyły się następująco:

- zdecydowanie tak; - 35; - 30%
- raczej tak; - 64; - 54,7%
- raczej nie; - 10; - 8,5%
- zdecydowanie nie; - 2; - 1,7%
- nie wiem; - 6; - 5,1%

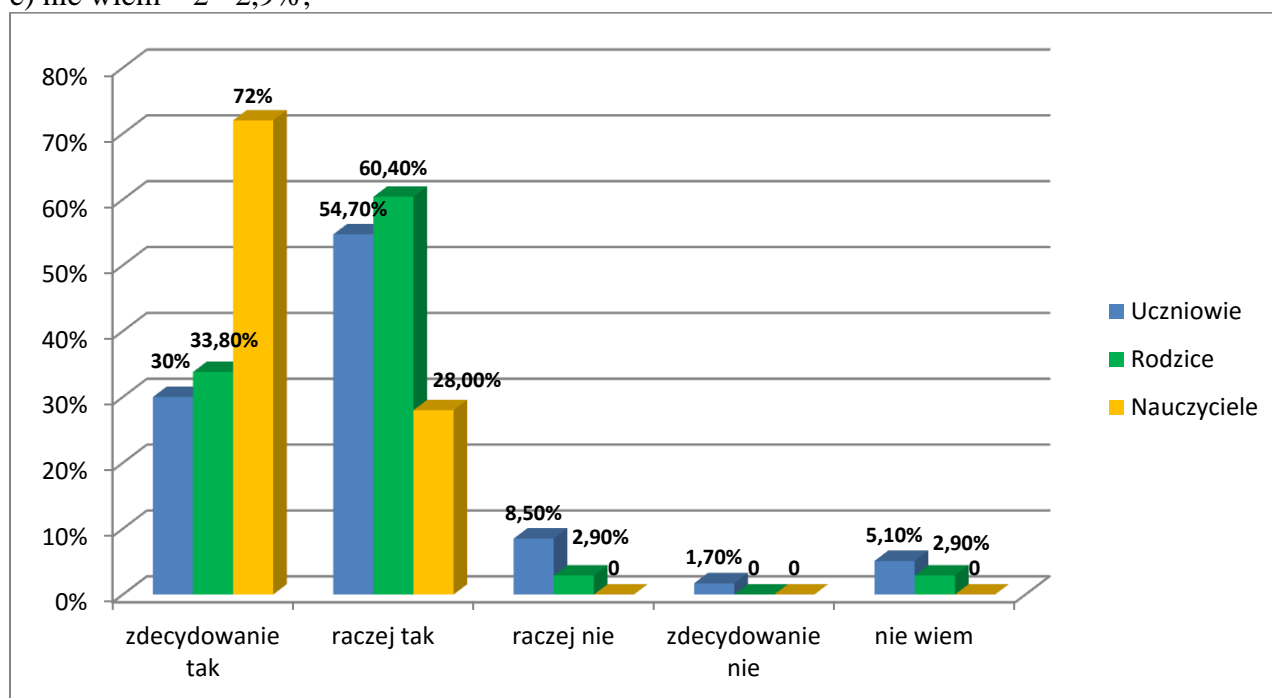
Nauczyciele na podobnie sformułowane pytania udzielili poniższych odpowiedzi:

- zdecydowanie tak; - 23; - 72%;
- raczej tak; - 9; - 28%;
- raczej nie – 0;
- zdecydowanie nie – 0;
- nie wiem – 0;

Rodzice z kolei odpowiedzieli w sposób następujący:

- zdecydowanie tak – 23 - 33,8%;
- raczej tak – 41 - 60,4%;
- raczej nie – 2 - 2,9%;

- d) zdecydowanie nie – 0;
 e) nie wiem – 2 - 2,9%;

Wykres 4 – „Czy w szkole przestrzega się obowiązujących regulaminów, praw i obowiązków uczniowskich?”

Wykres wskazuje, że uczniowie i rodzice dostrzegają pozytywny obszar pracy szkoły – prawie 85% uczniów i 94% rodziców jest przekonana o tym, iż w gimnazjum przestrzega się obowiązujących zasad i regulaminów. Fakt ten wpłynął zapewne na podniesienie się poziomu bezpieczeństwa w szkole.

Informacji na temat bezpieczeństwa poszukiwaliśmy także poprzez wywiad z dyrektorem i pedagogiem oraz analizę dokumentów (protokoły rady pedagogicznej, karty wycieczki, dziennik elektroniczny. Pani dyrektor zadaliśmy pytanie - „Jakie inicjatywy podejmuje szkoła w celu zapewnienia uczniom bezpieczeństwa?”. Pani dyrektor udzieliła poniższej odpowiedzi.

„Działania podejmowane przez szkołę celem zapewnienia uczniom bezpieczeństwa:

- zapewnienie opieki w czasie dowożenia;
- kontrole sprawności autobusu dowożącego uczniów;
- kontrole organizacji dowożenia w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego;
- zapewnienie uczniom bezpiecznego wysiadania i wsiadania z autobusu szkolnego poprzez bezpośredni dostęp do furtki;
- ogrodzenie terenu szkoły;
- oczyszczanie ze śniegu i lodu przejść, posypywanie piaskiem;
- kontrolowanie stanu bezpieczeństwa terenu wokół placówki (właściwego oświetlenia, równej nawierzchni dróg, itd.);
- kontrolowanie stanu budynku szkolnego;
- zapewnienie przeglądów instalacji znajdujących się w budynku (elektrycznej, odgromowej, antywłamaniowej, kanalizacyjnej; grzewczej, chłodniczej, wentylacyjnej, hydrantowej, wodociągowej);
- wykonywanie przeglądów urządzeń znajdujących się w budynku (winda, piec centralnego ogrzewania, urządzenia gastronomiczne i chłodnicze, komputery);

- wykonywanie przeglądów pomocy dydaktycznych w sali gimnastycznej, pracowniach (komputerowej, chemicznej, fizycznej), wywieszenie instrukcji i regulaminów korzystania z nich;
- wykorzystywanie przez nauczycieli w czasie lekcji wyłącznie pomocy dydaktycznych bezpiecznych dla uczniów;
- wykonywanie przeglądów sprzętu, z którego korzystają uczniowie (ławki, krzesła, itp.);
- zabezpieczenie wolnych przestrzeni w budynku przez zainstalowanie metalowej kraty;
- zamontowanie na poręczy barierki ograniczników;
- wykonywanie prac remontowych pod nieobecność uczniów;
- dbanie o czyste i higieniczne warunki w budynku szkoły, zapewnienie zimnej i ciepłej bieżącej wody;
- zapewnienie w wyznaczonych miejscach wyposażonych apteczek pierwszej pomocy;
- zakaz wstępu osobom niepowołanym do wyznaczonych miejsc w budynku szkoły poprzez zamknięcie drzwi, wywieszenie tabliczek informujących o zakazie wstępu;
- oznaczenie dróg ewakuacyjnych, umieszczenie planu ewakuacji szkoły;
- monitorowanie pomieszczeń w budynku szkoły i terenu wokół placówki;
- organizowanie dyżurów nauczycieli w jadalni, świetlicy, korytarzach, szatniach;
- organizowanie różnego rodzaju szkoleń dla uczniów, nauczycieli, rodziców, pracowników administracji i obsługi (np. udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej);
- tworzenie regulaminów określających pożądane zachowania zapewniające bezpieczeństwo, zapoznanie z nimi uczniów i pracowników;
- wdrażanie działań profilaktycznych;
- organizowanie próbnej ewakuacji;
- właściwe organizowanie wycieczek, wyjazdów i rajdów;
- prowadzenie zajęć pod nadzorem nauczycieli.”

W wywiadzie z panią dyrektorem zadaliśmy jej jeszcze jedno pytanie: Które z realizowanych zadań przynoszą najwymierniejsze efekty? Oto, co odpowiedziała pani dyrektor: „Wszystkie działania wymienione powyżej są ważne dla zapewnienia w szkole uczniom bezpieczeństwa. Zaniechanie realizacji dowolnego z nich może prowadzić do bardziej lub mniej poważnych skutków. Wykonanie łącznie przywołanych działań z pewnością pozwoliło uniknąć wielu niebezpiecznych sytuacji zagrażających bezpieczeństwu gimnazjalistów. Natomiast w przypadku pojawiających się dotychczas niebezpiecznych zdarzeń, dzięki podjętym czynnościom, możliwa była właściwa reakcja”.

Pedagog szkolny odpowiedział: „Uważam, że szkoła podejmuje szereg działań zmierzających do zapewnienia uczniom bezpieczeństwa. Nauczyciele rozmawiają z uczniami podczas godzin wychowawczych i w trakcie rozmów indywidualnych, oglądają z nimi programy edukacyjne. Ponadto młodzież uczestniczy w zajęciach i warsztatach profilaktycznych. Jako pedagog szkolny prowadzę często rozmowy z uczniami, którzy dopuścili się niebezpiecznych zachowań. W szkole organizowane są spotkania z przedstawicielami Policji na temat skutków prawnych niebezpiecznych zachowań. Jeżeli trzeba Policja interweniuje w trudnych przypadkach. Szkoła objęta jest wewnętrznym monitoringiem. Nauczyciele pełnią dyżury międzylekcyjne. Młodzież objęta jest opieką podczas pobytu na świetlicy oraz podczas dowozów. Uważam, że sytuacja w szkole ulega stopniowej poprawie w zakresie bezpieczeństwa”.

Przeanalizowano także dziennik elektroniczny. Kontrola wykazała, że zapoznano uczniów z zasadami obowiązującymi w szkole, przedstawiono im Regulamin Uczniowski, Regulamin organizowania wycieczek, WSO. Nauczyciele wychowania fizycznego, informatyki, chemii i fizyki przedstawili gimnazjalistom regulaminy sal lekcyjnych.

Skontrolowano także wybrane karty wycieczek. Kontrola wykazała, że zostały one zorganizowane zgodnie z przepisami. Uczniów zapoznano z Regulaminem, opiekę nad

wyjeżdżającymi sprawowała odpowiednia liczba nauczycieli. Nie doszło na nich do niebezpiecznych zachowań uczniowskich.

Pytanie 2 - Jakie efekty przynoszą działania podejmowane przez szkołę w zakresie bezpieczeństwa uczniów?

Odpowiedzi na pytanie numer 2 szukaliśmy poprzez ankiety skierowane do ucznia, nauczyciela i rodzica oraz wywiad z dyrektorem i pedagogiem szkoły.

Jeżeli chodzi o ankietę skierowaną do ucznia odnośnie tego pytania kluczowego zadano cztery pytania pomocnicze:

1. Proszę wymienić jakie działania są podejmowane w Twojej szkole celem zapewnienia Ci bezpieczeństwa?
2. Czy Twoi nauczyciele reagują na fakt przemocy i agresji?
3. Czy Twoi nauczyciele rozmawiają z Tobą o Twoim bezpieczeństwie, agresji, przemocy i itp.
4. Kto, Twoim zdaniem, jest odpowiedzialny za zapewnienie uczniom bezpieczeństwa w szkole?

Uczniom zadano pytanie otwarte, w którym poproszono o wymienienie działań podejmowanych w celu zapewnienia bezpieczeństwa. Uczniowie udzielili następujących odpowiedzi:

- skąd mam to wiedzieć – 1 - 0,9%;
- dyżury n-li (patrole, n-le pilnują) – 26 - 22,2%;
- monitoring (kamery) – 5 - 4,4%;
- prelekcje z policjantem – 4 - 3,4%;
- próbna ewakuacja – 2 - 1,7%;
- rozmowy na godz. wychowawczych – 5 - 4,4%;
- apele o przemoc, prezentacje na temat bezpieczeństwa – 5 - 4,4%;
- nie wiem – 6 - 5,1%;
- brak odp. – 20 - 17%;

- Po jednej odpowiedzi: 0,9%

- zamykane boksy;
- pozamykane okna na korytarzach;
- zamykanie sali gimnastycznej;
- woźne stojące przy drzwiach;
- nie można wychodzić bez zwolnienia;
- wzywanie dyrektora lub pedagoga;
- uwagi negatywne;
- dzwonią do rodziców o byle co;

Rodzicom zadano podobne pytanie. Dostrzegli oni następujące działania służące zapewnieniu bezpieczeństwa:

- kamery, monitoring – 14 - 20,6%;
- dyżury nauczycieli – 23 - 33,8%;
- spotkania z policją – 4 - 5,9%;
- przywóz dzieci – 5 - 7,4%;
- lekcje wychowawcze – 4 - 5,9%;
- ograniczenie wejść osób trzecich – 2 - 2,9%;
- zwiększyć liczbę dyżurów nauczycieli – 2 - 2,9%;
- interwencja nauczyciela – 2 - 2,9%;

- po jednej odpowiedzi: (1,5%)

- zajęcia profilaktyczne;
- kontrole;

- zasady zwalniania uczniów;
- próbna ewakuacja;
- pokazy prezentacyjne;
- rozmowy z uczniami;
- przedstawienia;
- dyżur na schodach;
- nikt nie wejdzie niezauważony;
- konsekwentne postępowanie wobec osób agresywnych;
- spotkania z pedagogiem;
- pogadanki wychowawców;
- dyrektor, pedagog;
- nie wiem – 5 - 7,4%;
- brak – 17 - 25%;

Nauczycielom zadano dodatkowe pytanie otwarte – „Jakie działania są podejmowane w Pana/Pani szkole celem zapewnienia uczniom bezpieczeństwa?” – uzyskano na nie następujące odpowiedzi:

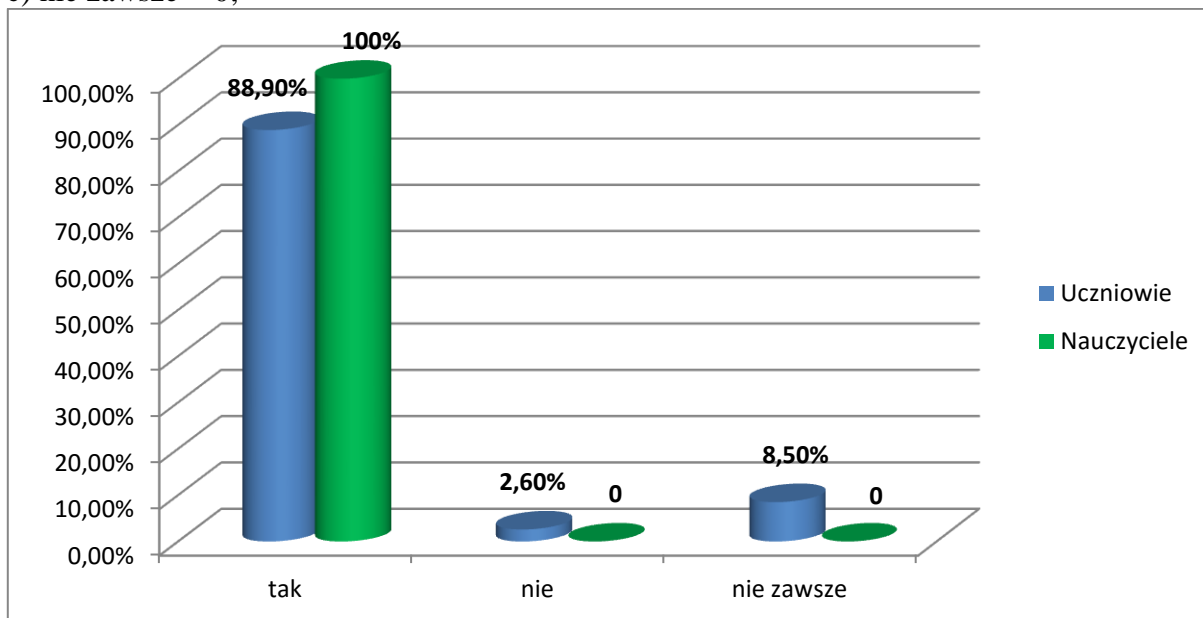
- dyżury międzylekcyjne nauczycieli – 24 – 75%;
- pogadanki na godzinach wychowawczych – 9 – 28%;
- oglądanie filmów edukacyjnych – 3 – 9,4%;
- spotkania z przedstawicielami Policji – 10 – 31%;
- warsztaty profilaktyczne – 10 – 31%;
- pedagogizacja rodziców – 3 – 9,4%;
- dyżury woźnych – 5 – 15,5%;
- kontrolowanie łazienek – 5 – 15,5%;
- opieka w świetlicy – 8 – 25%;
- opieka w czasie dowozów – 6 – 19%;
- zajęcia integracyjne – 3 – 9,4%;
- szkolenie z zasad udzielania pierwszej pomocy – 3 – 9,4%;
- kontrole – 1 – 3%;
- monitoring w szkole – 7 – 22%;
- rozmowy z panią pedagog – 7 – 22%;
- próbna ewakuacja – 5 – 15,5%;
- zasady zwalniania z lekcji – 4 – 12,5%;
- rozmowy indywidualne z uczniami – 2 – 6%;
- zajęcia profilaktyczne „Veto wobec przemocy” – 2 – 6%;
- współpraca z rodzicami – 3 – 9,4%;
- dyżury na dyskotekach – 1 – 3%;
- remonty w szkole – 1 – 3%;
- brak odpowiedzi – 1 – 3%;
- kontrola przy drzwiach wejściowych – 4 – 12,5%.

Z powyższego zestawienia wynika, że uczniowie wykazali się lenistwem w wypełnianiu tego pytania – wielu bowiem nie udzieliło żadnej odpowiedzi. Rodzice natomiast wskazali wiele działań, które dostrzegli, a które zapewniają ich dzieciom bezpieczeństwo. Udzielone przez rodziców potwierdzili nauczyciele. Jeśli weźmiemy pod uwagę wypowiedzi wszystkich badanych grup, to łatwo zauważymy, iż w gimnazjum realizowane są różnorodne działania, których nadrzędny cel stanowi zapewnienie młodzieży bezpieczeństwa.

Na pytanie drugie pomocnicze szukaliśmy poprzez jedno pytanie skierowane do uczniów i nauczycieli. Pytano w nim o to, czy nauczyciele reagują na fakty przemocy i agresji w szkole. Uczniowie stwierdzili, że:

- a) tak – 104 - 88,9%;

- b) nie – 3 - 2,6%;
 - c) nie zawsze - 10 - 8,5%;
- Nauczyciele stwierdzili, że:
- a) tak – 32 - 100%;
 - b) nie – 0;
 - c) nie zawsze - 0;

Wykres 5 – „Czy nauczyciele reagują na przypadki przemocy i agresji mające miejsce w szkole?”

Powyższe zestawienie pokazuje, że znaczny odsetek uczniów twierdzi, iż nauczyciele reagują na niewłaściwe zachowanie gimnazjalistów; są jednak i tacy, którzy mają poczucie, że nie zawsze, jako nauczyciele, reagujemy na złe zachowanie ich rówieśników. Należałoby podjąć działania zmierzające do tego, by wszyscy uczniowie zyskali przekonanie, że zawsze reagujemy na agresję i przemoc.

Odnosnie pytania trzeciego, które wymagało wskazania, czy w szkole prowadzone są rozmowy na temat bezpieczeństwa, agresji, przemocy oraz w jaki sposób są one prowadzone, z wykorzystaniem jakich pomocy. Młodzież na pytanie „Czy Twój nauczyciel rozmawia z Tobą o Twoim bezpieczeństwie, agresji, przemocy i itp.”, udzielili następujących odpowiedzi:

- a) tak – 70 - 59,8%;
- b) nie wszyscy - 38 - 32,5%;
- c) nie – 9 - 7,7%;

Jeżeli uczeń zaznaczył „a” lub „b”, to powinien zaznaczyć w jakiej formie? Można było wybrać kilka odpowiedzi z podanych przez twórcę ankiety.

- a) lekcje wychowawcze na temat przemocy i agresji i jak im przeciwdziałać – 77 - 65,8%;
- b) pogadanki o czynie negatywnym, analiza sytuacji – 52 - 44,4%;
- c) rozmowy indywidualne – 22 - 18,8%;
- d) filmy edukacyjne – 49 - 41,9%;
- e) rozmowa z pedagogiem – 29 - 24,8%;
- f) inne, jakie?.

- brak odpowiedzi – 3 - 2,6%;
- nie wiem – 1 - 0,9%;

Nauczyciele zapytani o to, czy rozmawiają ze swoimi uczniami o agresji, przemocy i ich bezpieczeństwie odpowiedzieli niemal zgodnie:

- a) tak – 31 – 97% %;

b) nie z każdym - 1 - 3%;

c) nie – 0;

Oni również, w przypadku, gdy wybrali odpowiedź a lub b, zostali poproszeni o to, by wskazali w jakiej formie to czynią. Ich wypowiedzi rozłożyły się w sposób następujący:

a) lekcje wychowawcze na temat przemocy i agresji i jak im przeciwdziałać – 16 – 50%;

b) pogadanki o czynie negatywnym, analiza sytuacji – 26 – 81%;

c) rozmowy indywidualne – 30 – 94%;

d) filmy edukacyjne – 13 – 41%;

e) rozmowa z pedagogiem – 22 - 69%;

f) inne, jakie?

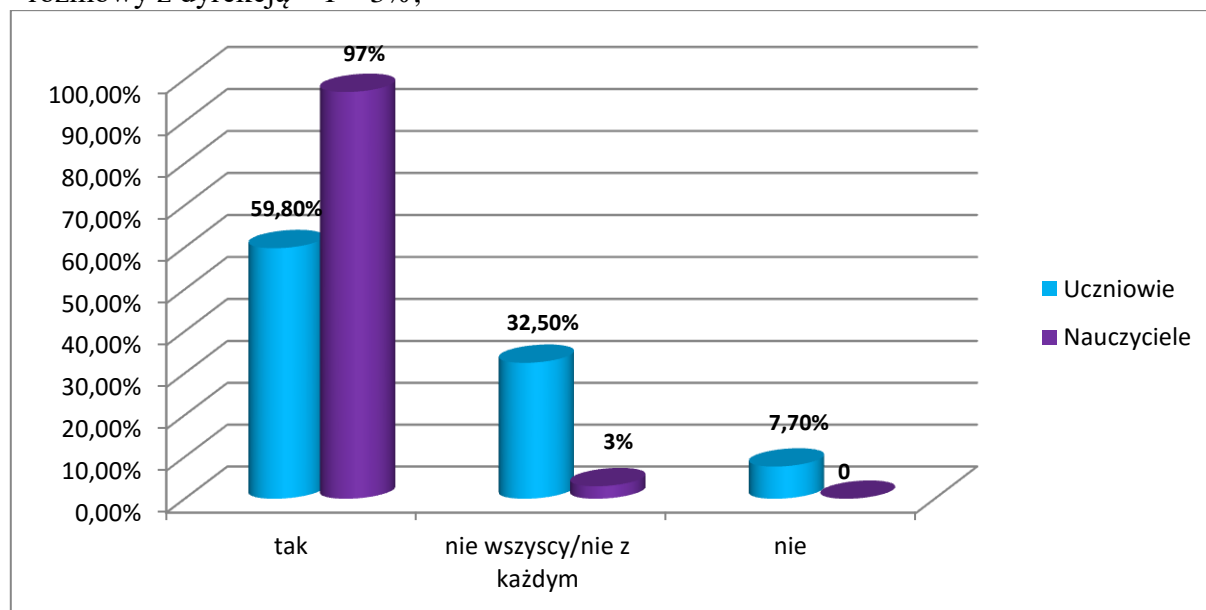
- rozmowa z uczniem w obecności rodzica – 1 – 3%;

- prowadzenie zajęć profilaktycznych – 1 – 3%;

- rozmowy z rodzicami – 7 – 22%;

- rozmowy z policją – 2 – 6%;

- rozmowy z dyrekcją – 1 – 3%;

Wykres 6 – „Czy nauczyciele rozmawiają z uczniami na temat bezpieczeństwa?”

Uczniowie i nauczyciele stwierdzili, że w szkole prowadzone są rozmowy na temat bezpieczeństwa. Co prawda 32,5% uczniów stwierdziło, iż nie wszyscy nauczyciele prowadzą z nimi tego typu rozmowy, ale nie należy uznawać tej wypowiedzi za negatywną. Być może niektórzy z nas nie zostali postawieni w sytuacji, w wyniku której musieliby poruszać ten temat z młodzieżą. Obie grupy badanych wskazało na różne sposoby i sytuacje, w których uczniowie informowani są o konieczności właściwego zachowania w celu uniknięcia niebezpiecznych sytuacji. Szkoda tylko, że młodzież skorzystała jedynie z sugerowanej kafeтерии, nie podała zaś innych.

Ostatnie pytanie, skierowane do trzech grup respondentów, dotyczyło tego, kto odpowiada za zapewnienie uczniom bezpieczeństwa w szkole. Uczniowie odpowiedzieli jak poniżej:

a) dyrekcja – 62 - 53%;

b) pedagog – 56 - 47,9%;

c) rodzice – 18 - 15,4%;

d) nauczyciele i wychowawcy – 99 - 84,6%;

e) inne jakie? – 2 - 1,7% - woźne;

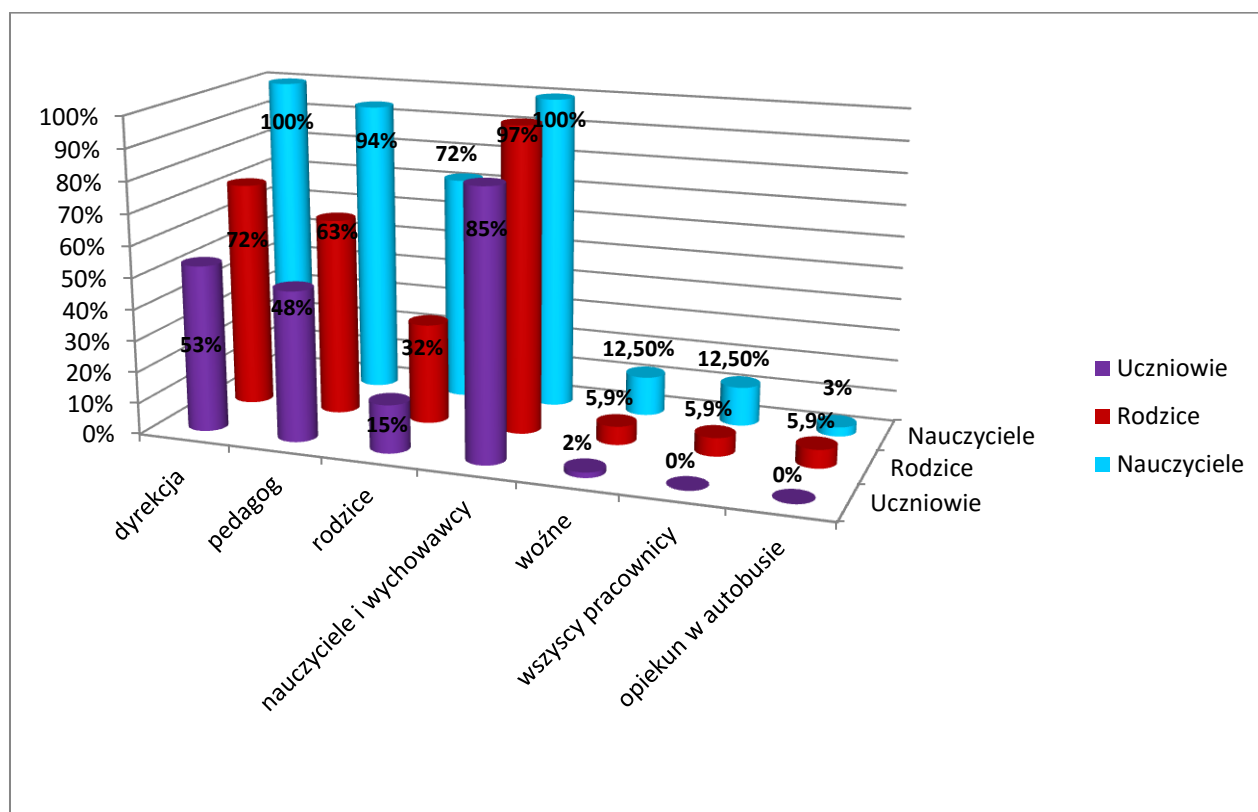
Odpowiedzi nauczycieli przedstawiają się następująco:

a) dyrekcja – 32 - 100%;

- b) pedagog – 30 – 94%;
- c) rodzice – 23 - 72%;
- d) nauczyciele i wychowawcy – 32 - 100%;
- e) inne jakie?
 - woźne – 4 – 12,5%;
 - opiekun dzieci dowożonych – 1 – 3%;
 - organ prowadzący – 1 – 3%;
 - uczniowie – 3 – 9%;
 - wszyscy pracownicy szkoły – 4 – 12,5%;
 - Policja – 1 – 3%;
 - Straż Pożarna – 1 – 3%.

Rodzice odpowiedzieli w sposób następujący:

- a) dyrekcja – 49 - 72%;
- b) pedagog – 43 - 63%;
- c) rodzice – 22 - 32%;
- d) nauczyciele i wychowawcy – 66 - 97%;
- e) inne jakie?) - 4; 5,9% (woźne, pracownicy obsługi, wszyscy w szkole).

Wykres 7 – „Kto odpowiada za bezpieczeństwo w szkole?”

Pytanie 3 - Jakie działania podejmuje szkoła w celu zapobiegania sytuacją niebezpiecznym?

Odpowiedzi na pytanie 3 szukaliśmy poprzez ankiety skierowane do ucznia, nauczyciela, rodzica, wywiad z dyrektorem i pedagogiem szkoły oraz analizę dokumentów.

W ankietach zadaliśmy dwa pytania pomocnicze:

- 1) Jak Twoim zdaniem można zapobiec przemocy i agresji w szkole?
- 2) Co Twoim zdaniem można zrobić, aby w szkole było bezpieczniej?

Uczniowie, na pytanie „Jak Twoim zdaniem można zapobiec przemoc i agresji w szkole?”, odpowiedzieli w sposób następujący:

- więcej dyżurów – 4 - 3,4%;
- rozmawiać z młodzieżą – 5 - 4,2%;
- wezwać antyterrorystów, policję, saperów, wojsko – 3 - 2,6%;
- psycholog – 2 - 1,7%;
- zwrócenie większej uwagi na uczniów – 3 - 2,6%;
- zajęcia na temat przemoc – 6 - 5,1%;
- apele – 3 - 2,6%;
- przeszukania – 2 - 1,7%;
- zawiesić osoby, które się biły – 2 - 1,7%;
- uwagi – 2 - 1,7%;
- powszechny dostęp do broni palnej – 2 - 1,7%;
- po jednej odpowiedzi - 0,9%:

zajęcia odprężające;

duże kary;

kamery;

kursy o opanowaniu gniewu;

resocjalizacja;

usunąć szkołę;

mniej sporów między uczniami;

zwrócenie większej uwagi na uczniów tj. Wojtasiński, Gawęcki;

zgłaszać akty przemoc;

do dyrektora;

telefon do rodziców;

częste wchodzenie n-li do łazienek;

nie wtrącać się w nie swoje sprawy i opanować psychicznie;

tego nie da się zapobiec;

u nas nie ma agresji;

szkoła w dużym stopniu zapobiega agresji. Sądzę, że nic już nie trzeba zmieniać, bo to czy będą akty przemoc, zależy od uczniów;

nie wiem – 6;

brak – 9;

Nauczycielom zadano dwa pytania w tym obszarze. Pierwsze brzmiało: „Jak Pana/Pani zdaniem można zapobiec przemoc i agresji w szkole?”. Nauczyciele udzielili następujących odpowiedzi:

- poprzez dobry przykład – 3 – 9%;
- częste rozmowy z nauczycieli z uczniami – 12 – 37,5%;
- wzajemne okazywanie szacunku – 2 – 6%;
- tolerancja – 1 – 3%;
- lekcje na temat radzenia sobie ze stresem – 10 – 31%;
- dyżury psychologa – 4 – 12,5%;
- organizowanie zajęć pozalekcyjnych – 2 – 6%;
- spotkania z Policją – 6 – 19%;
- akademie, akcje charytatywne – 1 – 3%;
- kontrole postaw uczniowskich – 1 – 3%;
- warsztaty profilaktyczne – 9 – 28%;
- system kar i nagród rzetelnie przestrzegany – 12 – 37,5%;
- rozmowy z pedagogiem – 5 – 16%;
- kontynuowanie dotychczasowych działań – 1 – 3%;

- zwiększenie ilości lekcji profilaktycznych – 2 – 6%;
- częste rozmowy z rodzicami – 6 – 19%;
- uwrażliwianie na krzywdę innych – 2 – 6%;
- monitorowanie łazienek i klatek schodowych – 2 – 6%;
- pochwały wzorowych zachowań – 1 – 3%;
- dyżury nauczycieli – 1 – 3%;
- wszystkie możliwe działania mają w naszej szkole miejsce – 1 – 3%;
- wskazywanie autorytetów – 1 – 3%.

W ankiecie do rodziców zawarto dwa pytania odnośnie tego zagadnienia. Pierwsze brzmiało: „Jak Pana/Pani zdaniem można zapobiec przemocy i agresji w szkole?”

- zajęcia z policją – 3 - 4,4%;
- rozmawiać dużo z uczniami – 11 - 16,2%;
- karać za złe zachowanie (konsekwencje) – 4 - 5,9%;
- reagować na agresję – 3 - 4,4%;
- rozmowy z pedagogiem – 3 - 4,4%;
- rozmowy z psychologiem – 4 - 5,9%;
- uczniowie powinni zgłaszać każdy akt przemocy – 2 - 2,9%;
- apele – 2 - 2,9%;
- więcej dyżurów – 2 - 2,9%;
- zwiększyć liczbę zajęć na temat przemocy i jej skutków – 5 - 7,4%;
- nic więcej nie trzeba – 2 - 2,9%;
- po jednej odpowiedzi - (1,5%):

zajęcia profilaktyczne;

- zapoznawać uczniów z konsekwencjami złego zachowania;
- konsekwentnie przestrzegać zasad i reguł;
- dyżury;
- wychowawca, dyrektor, pedagog;
- pilnować uczniów;
- lekcje poświęcone relacjom między uczniami;
- informować rodziców dzieci, które doświadczyły przemocy;
- rozmowy z nauczycielami;
- właściwe relacje uczeń – nauczyciel;
- monitoring;
- terapeutyczne spotkania dla osób agresywnych;
- nie wiem – 2 - 2,9%;
- brak odpowiedzi – 20 - 29,4%;

Powyższe zestawienie pokazało, że wszystkie strony wiedzą, jak poprawić lub utrzymać poziom bezpieczeństwa na odpowiednim poziomie. Podają przykłady wielu działań zmierzających do tego celu. Wiele z nich szkoła już realizuje. Szkoda tylko, że uczniowie często podawali żartobliwe odpowiedzi, co świadczy o ich lekkomyślności.

Drugie pytanie brzmiało również podobnie – „Co Twoim zdaniem można zrobić, aby w szkole było bezpieczniej?”. Uczniowie odpowiedzieli w następujący sposób:

- a) należy zwiększyć liczbę dyżurujących na przerwach nauczycieli – 39 - 33,3%;
- b) uczniowie powinni zgłaszać każdy zaobserwowany akt przemocy nauczycielowi, dyrekcji, itp. – 53 - 45,3%;
- c) nauczyciele powinni konsekwentnie karać za nieodpowiednie zachowanie zgodnie z obowiązującymi regułami, zasadami, regulaminami, obowiązkami i prawami ucznia - 34 - 29,1%;
- d) powinno być więcej lekcji wychowawczych, warsztatów ze specjalistami na temat przemocy, radzenia sobie z własnymi emocjami itp. – 76 - 64,9%;

e) inne (jakie?) – 6 - 5,1%;

- wycieczki edukacyjne w miejsca, np. jak radzić sobie w razie ataku, dyżury na schodach, rozmowy, częste sprawdzanie toalet przez nauczycieli;

Drugie pytanie skierowane do nauczycieli brzmiało: „Co Pana/Pani zdaniem można zrobić, aby w szkole było bezpieczniej?”. Nauczyciele odpowiedzieli:

a) należy zwiększyć liczbę dyżurów nauczycieli – 0;

b) uczniowie powinni zgłaszać każdy zauważony akt agresji - 25 – 78%;

c) nauczyciele powinni konsekwentnie karać za nieodpowiednie zachowanie – 28 – 87,5%;

d) więcej godzin wychowawczych, warsztatów na temat przemocy – 17 – 53%;

e) inne, jakie?

- rodzice powinni zaangażować się w proces wychowawczy, wspierać nauczyciela – 2 – 6%;

- zainstalować monitoring w miejscach szczególnie niebezpiecznych – 2 – 6%;

- zatrudnienie psychologa – 1 – 3%;

- zwiększyć świadomość uczniów w zakresie bezpieczeństwa – 1 – 3%;

- nauczyciele konsekwentnie wywiązują się ze swoich obowiązków – 1 – 3%;

- pogadanki o zagrożeniach z policjantem, pedagogiem – 1 – 3%;

- samokształcenie uczniów – 1 – 3%;

- eksponowanie pozytywnych zachowań uczniów, pochwały – 1 – 3%.

Rodzice na podobne pytanie udzielili następujących odpowiedzi:

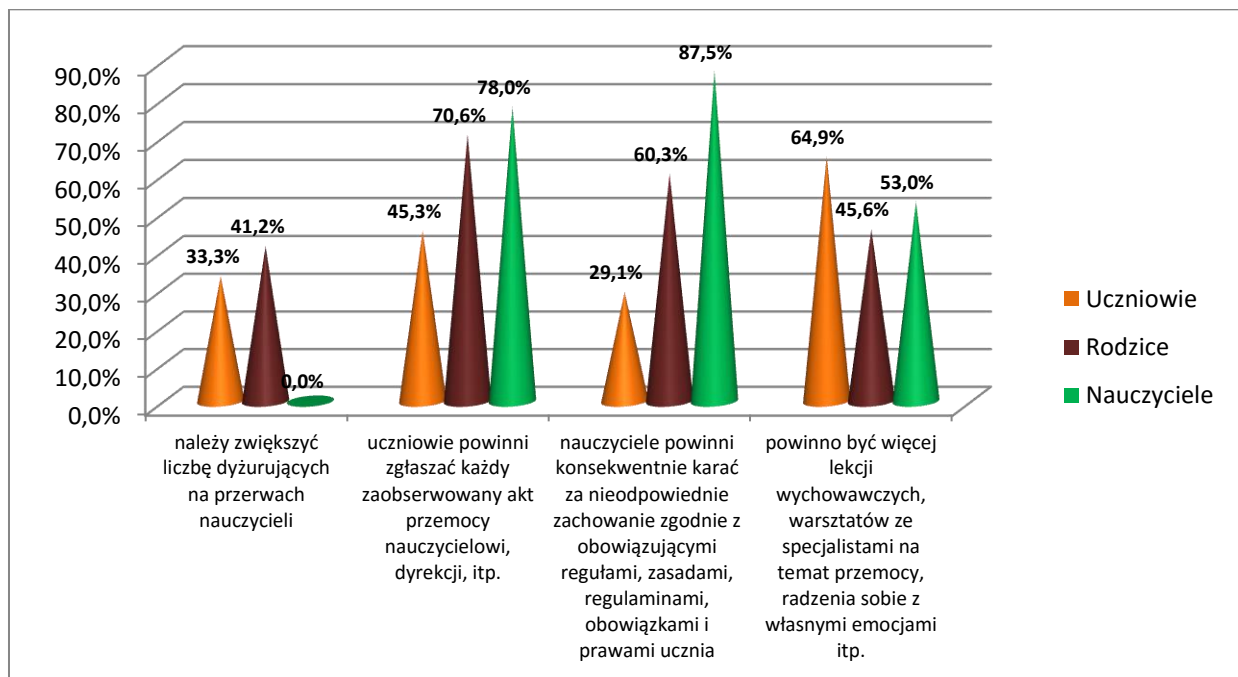
a) należy zwiększyć liczbę dyżurujących na przerwach nauczycieli – 28 - 41,2%;

b) uczniowie powinni zgłaszać każdy zaobserwowany akt przemocy nauczycielowi, dyrekcji, itp. – 48 - 70,6%;

c) nauczyciele powinni konsekwentnie karać za nieodpowiednie zachowanie zgodnie z obowiązującymi regułami, zasadami, regulaminami, obowiązkami i prawami ucznia – 41 - 60,3%;

d) powinno być więcej lekcji wychowawczych, warsztatów ze specjalistami na temat przemocy, radzenia sobie z własnymi emocjami itp. – 31 - 45,6%;

e) inne(jakie?) – brak odpowiedzi.

Wykres 8 – „Co jeszcze należałoby zrobić, aby podnieść poziom bezpieczeństwa w szkole?”

W jednym z powyższych pytań uczniowie, nauczyciele i rodzice stwierdzili, że w szkole panuje przyjazna atmosfera, sprzyjająca poczuciu bezpieczeństwa. Nie oznacza to jednak, że nie można by podjąć innych działań zmierzających do zapewnienia jeszcze wyższego stopnia bezpieczeństwa. Ankietowani zapytani o to, co jeszcze zrobić w tym zakresie, najczęściej wskazywali następujące działania:

- konieczność zgłaszania nauczycielom każdego aktu przemocy;
- zwiększenie liczby godzin lekcyjnych poświęconych tematowi radzenia sobie z własnymi emocjami;
- konsekwentne karanie przejawów łamania obowiązujących praw;

Wiedzy na temat stanu faktycznego w tym zakresie poszukiwaliśmy również poprzez wywiady z dyrektorem szkoły i pedagogiem. Pani dyrektor zadano dwa pytania. Na pierwsze, brzmiące: „Jak ocenia Pani stopień bezpieczeństwa w szkole na chwilę obecną w odniesieniu do lat wcześniejszych?”, dyrekcja udzieliła następującej odpowiedzi: *„Szkoła nie zaniedbuje żadnego z nałożonych na nią obowiązków zapewnienia uczniom bezpieczeństwa. Dodatkowo podejmuje inne działania zmierzające do tego, by uczniowie czuli się w gimnazjum bezpiecznie. Z pewnością każda następna inicjatywa realizowana przez placówkę pomaga coraz lepiej zagwarantować młodzieży właściwe warunki uczenia się. Mimo, iż na przestrzeni wielu lat zdarzały się nieliczne niepożądane sytuacje, będące skutkiem niewłaściwych zachowań młodzieży, to bez wątpienia szkoła zapewnia gimnazjalistom bezpieczeństwo”*. Pytanie drugie: „Czy uważa Pani, że należałoby podjąć jeszcze inne inicjatywy w celu podniesienia bezpieczeństwa w szkole? Jeśli tak, jakie?” przyniosło następującą odpowiedź: *„Niewątpliwie szkoła podejmuje liczne działania w celu podniesienia bezpieczeństwa w placówce. Brak znaczących niewłaściwych zdarzeń świadczy o skuteczności ich realizacji. Zatem na chwilę obecną nie ma potrzeby podejmowania innych inicjatyw. Natomiast w przypadku zaistnienia takiej konieczności gimnazjum nie będzie się uchylało od nowych wyzwań”*.

Pani pedagog powiedziała: *„Uważam, że szkoła podejmuje tak wiele działań, że chyba nie ma potrzeby podejmowania większej liczby inicjatyw. Ze swej strony uznaję za stosowne podkreślić tylko to, że gdyby współpraca na linii rodzic – szkoła była intensywniejsza, być może nie dochodziłoby tak często do niewłaściwych zachowań uczniowskich. Rodzice zbyt często bowiem poddają się i pozostawiają wychowywanie uczniów szkole. Odnośnie pytania pierwszego – sądzę, że w żadnej szkole nie da się wyeliminować niebezpiecznych postaw w stu procentach. Często bowiem dochodzi do nich z beztroski i lekkomyślności charakterystycznej dla wieku gimnazjalistów”*.

Analiza dokumentów (dziennik pedagoga szkolnego, dziennik elektroniczny, segregator, protokoły rady pedagogicznej) wskazują, że nauczyciele na bieżąco reagują na niebezpieczne zachowania uczniów, podejmują działania wyjaśniające, współpracują z pedagogiem i rodzicami. Nie pozostawiają spraw nie wyjaśnionych.

Obszar II - Szkoła efektywnie realizuje zadania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego.

Pytanie 1 - Jakie działania podejmuje szkoła z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego uczniów?

Na tak postawione pytanie kluczowe poszukiwaliśmy informacji poprzez ankietę skierowaną do nauczycieli, uczniów i rodziców, wywiady prowadzone z dyrektorem, pedagogiem i szkolnym doradcą zawodowym oraz analizę dokumentów (księga protokołów RP – sprawozdanie doradcy zawodowego, segregatory poszczególnych klas, dziennik elektroniczny, Wewnątrzszkolny System Doradztwa Edukacyjno - Zawodowego). W ankiecie skierowanej do nauczycieli i rodziców zadaliśmy dwa pytania odnośnie pierwszego pytania kluczowego w drugim obszarze. Pierwsze brzmiało: „Czy w szkole są prowadzone zajęcia z

doradztwa zawodowego? Jeśli zaznaczył Pan/Pani tak, to proszę zaznaczyć, w jakiej formie. (nauczyciele mieli podaną kafeterię odpowiedzi)”. Grono pedagogiczne na pierwszą część pytania odpowiedziało w sposób następujący:

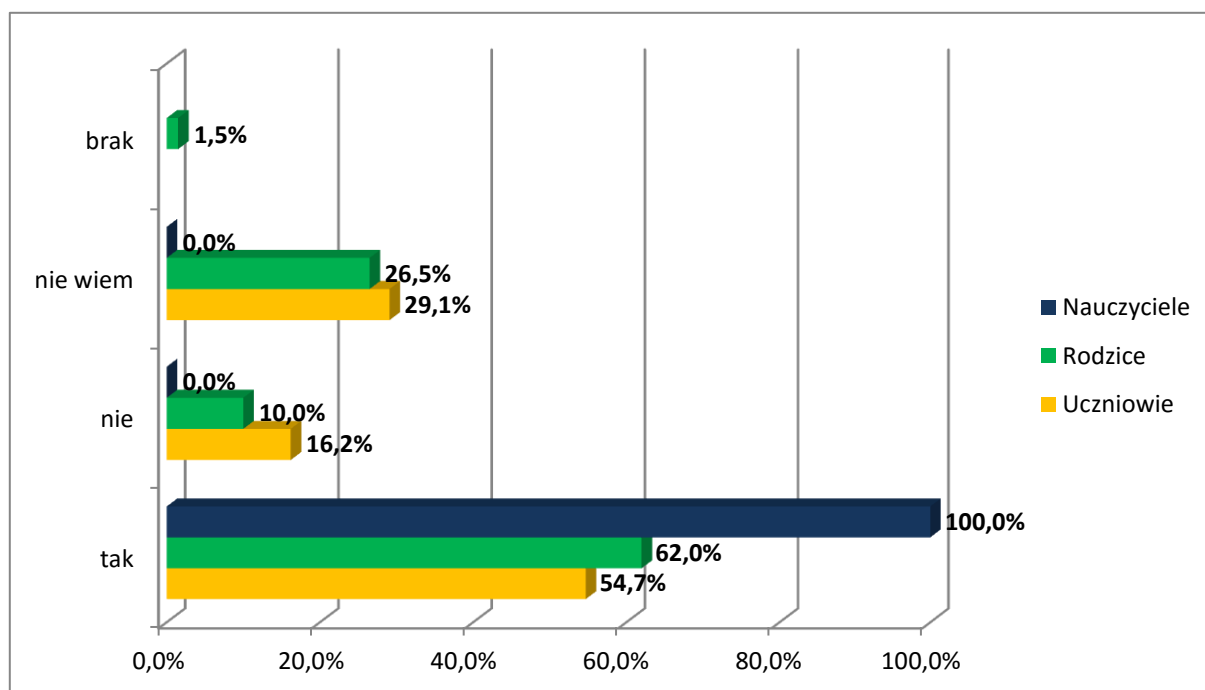
- a) tak – 32 – 100%;
- b) nie – 0;
- c) nie wiem – 0;

Rodzice z kolei stwierdzili, że:

- a) tak – 42 – 62%;
- b) nie – 7 – 10%;
- c) nie wiem – 18 – 26%;
- d) brak odpowiedzi – 1 – 1,5%;

Uczniom zadano bardzo podobne pytanie: „Czy w szkole, do której uczęszczasz są prowadzone zajęcia z doradztwo zawodowego?”.

- a) tak; 64; 54,7%;
- b) nie; 19; 16,2%;
- c) nie wiem; 34; 29,1%;

Wykres 9 – „Czy w szkole prowadzone są zajęcia z doradztwa zawodowego? Czy uczniowie biorą w nich udział?”

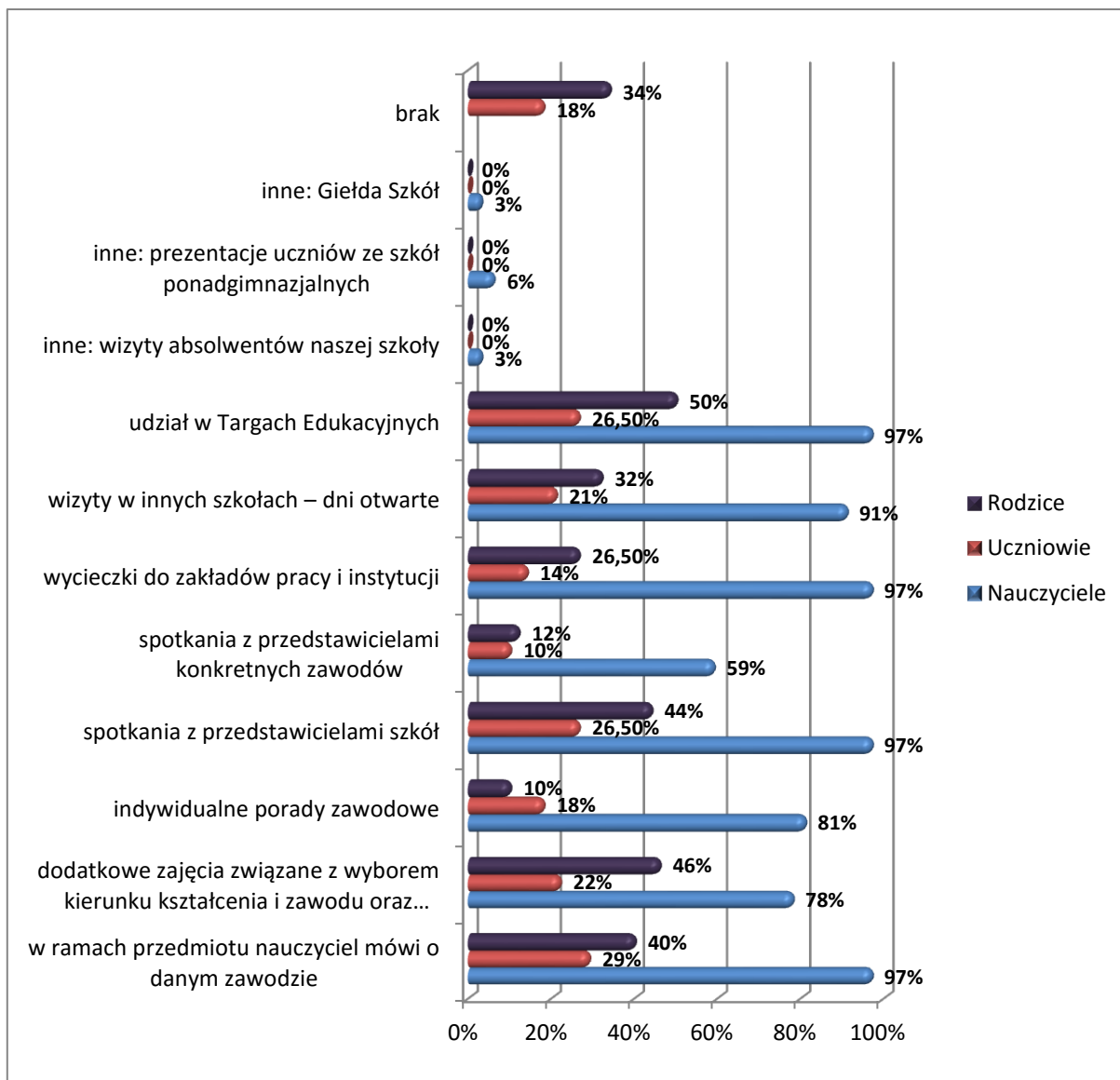
Powyższe zestawienie pokazuje, że w szkole prowadzone są zajęcia z doradztwa zawodowego. Martwić może fakt, iż 16,2% uczniów stwierdziło, że nie uczestniczyło w nich, a 29% nie ma na ten temat zdania. W kolejnym pytaniu wskazują jednak formy doradztwa zawodowego, w których uczestniczyli. Świadczyć to może o nieważnym udzielaniu odpowiedzi na poszczególne pytania. Nie mniej jednak należałoby uświadamiać uczniom, które inicjatywy realizowane na bieżąco w ciągu roku szkolnego wchodzą w skład doradztwa zawodowego.

Jeśli zaś chodzi o to, w jakiej formie są one realizowane, nauczyciele i rodzice wybrali następujące odpowiedzi:

	Nauczyciele	Uczniowie	Rodzice
a) w ramach przedmiotu nauczyciel	31 – 97%	34 – 29%	27 – 40%

mówi o danym zawodzie;			
b) dodatkowe zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz określaniu predyspozycji zawodowych;	25 – 78%	26 – 22%	31 – 46%
c) indywidualne porady zawodowe;	26 – 81%	21 – 18%	7 – 10%
d) spotkania z przedstawicielami szkół;	31 – 97%	31 – 26,5%	30 – 44%
e) spotkania z przedstawicielami konkretnych zawodów;	19 – 59%	12 – 10%	8 – 12%
f) wycieczki do zakładów pracy i instytucji;	31 – 97%	16 – 14%	18 – 26,5%
g) wizyty w innych szkołach – dni otwarte;	29 – 91%	25 – 21%	22 – 32%
h) udział w Targach Edukacyjnych;	31 – 97%	31 – 26,5%	34 – 50%
Inne: - wizyty absolwentów naszej szkoły;	1 – 3%		
- prezentacje uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych;	2 – 6%		
- Giełda Szkół;	1 – 3%		
- brak odpowiedzi;		21 – 18%	23 – 34%

Poniżej dokonano graficznego zestawienia danych zawartych w tabeli (dla większej przejrzystości).

Wykres 10 – „W jaki sposób realizowane jest doradztwo zawodowe w szkole?”

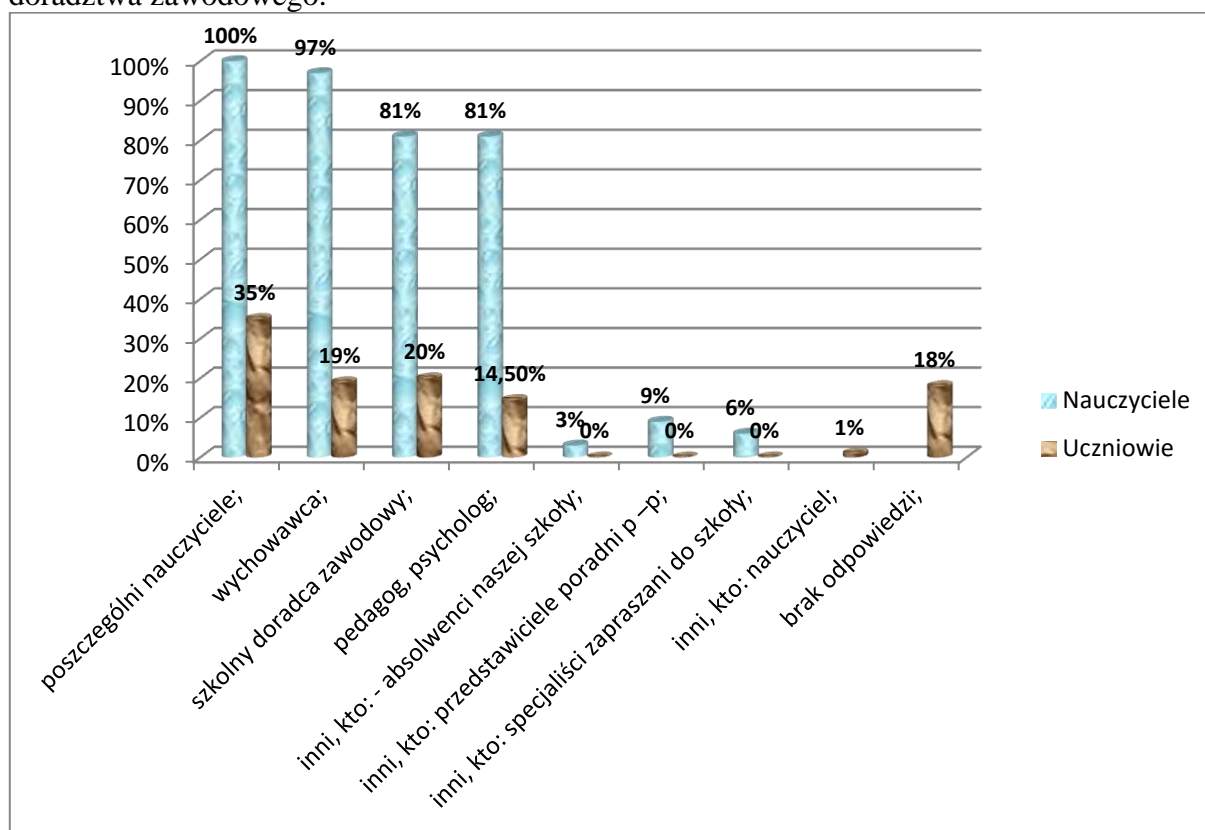
Z powyższego zestawienia wynika, że w szkole doradztwo zawodowe realizowane jest w różnych formach. Odsetek odpowiedzi uczniów i rodziców w poszczególnych punktach jest jednak niezadowalający, co potwierdza spostrzeżenia odnośnie pytania poprzedniego. Być może nie wszyscy rodzice w odpowiednim stopniu orientują się w pracy szkoły w tym obszarze. Uczniowie jednak powinni mieć świadomość ich istnienia. W związku z powyższym należałoby uświadomić im, jakie działania wynikają z doradztwa zawodowego.

W tym samym pytaniu, w ankietach do nauczycieli i uczniów, zawarto jeszcze jeden obszar. Zapytano te dwie grupy respondentów o to, kto prowadzi zajęcia z doradztwa zawodowego w gimnazjum (jeśli wybrali odpowiedź tak). Zainteresowani udzielili następujących wyjaśnień:

	Nauczyciele	Uczniowie
a) poszczególni nauczyciele;	32 – 100%	41 – 35%
b) wychowawca;	31 – 97%	22 – 19%
c) szkolny doradca zawodowy;	26 – 81%	23 – 20%
d) pedagog, psycholog;	26 – 81%	17 - 14,5%
e) inni, kto: - absolwenci naszej szkoły;	1 – 3%	
- przedstawiciele poradni p –p;	3 – 9%	

- specjaliści zapraszani do szkoły;	2 – 6%	
- nauczyciel;		1 – 1%
f) brak odpowiedzi;		21 – 18%

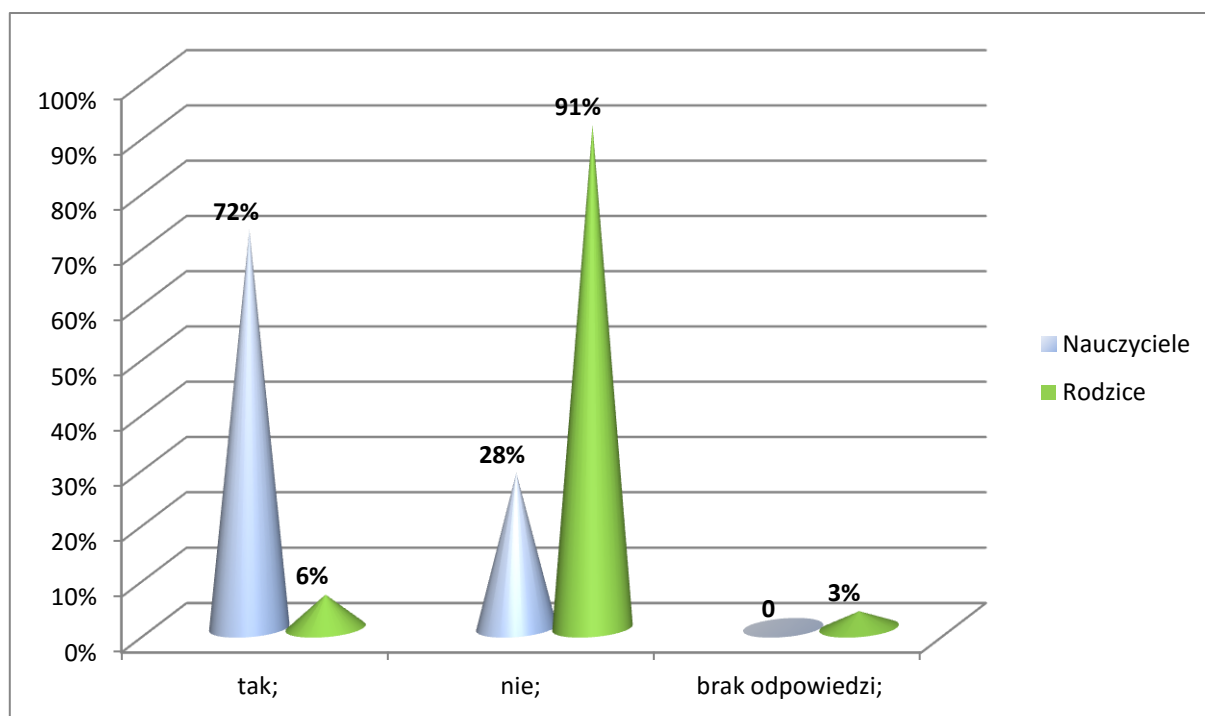
Poniższe zestawienie (stworzone w oparciu o wyniki tabelaryczne) wskazuje na to, iż (podobnie, jak w pytaniu wcześniejszym) 18% uczniów w ogóle nie udzieliło odpowiedzi na zadane im pytanie. Inne odpowiedzi z kafeterii też zaznaczył niewielki odsetek młodzieży. Taki stan rzeczy potwierdza to, że młodzież nie rozumie, które inicjatywy wchodzą w skład doradztwa zawodowego.

Wykres 11 – „Kto w szkole realizuje zajęcia z doradztwa zawodowego?”

W ankietach do nauczycieli i rodziców zadaliśmy po jednym pytaniu o podobnym charakterze – „Czy współpracuje Pan/ Pani w ramach doradztwa edukacyjno - zawodowego z rodzicami/nauczycielami?”. Oto odpowiedzi obu stron:

	Nauczyciele	Rodzice
a) tak;	23 – 72%	4 – 6%
b) nie;	9 – 28%	62 – 91%
c) brak odpowiedzi;	0;	2 – 3%

Wykres 12 – Czy współpracuje Pan/Pani w trakcie realizacji doradztwa zawodowego z rodzicami/nauczycielami?”

Wykres pokazuje, że temat współpracy z rodzicami w zakresie doradztwa zawodowego postrzegany jest zupełnie odmiennie przez nauczycieli i rodziców. 72% z nas stwierdziło, że w ramach zadań zawodowych współpracuje z rodzicami. Niestety, ci w 91% uważa, że grono pedagogiczne nie nawiązało tego typu relacji. Należy podjąć inicjatywy mające na celu poprawę sytuacji w tym zakresie.

Dalsza część pytania brzmiała: „Jeśli zaznaczył Pan/Pani tak, to proszę podać przykład takiej współpracy”. Odpowiedzi rozłożyły się następująco:

	Nauczyciele	Rodzice
a) indywidualne rozmowy z nauczycielami/rodzicami o zainteresowaniach ucznia;	16 – 50%	4 – 6%
b) nie zostałam poinformowana o takiej możliwości;		1 – 1,5%
c) zaproszenie rodziców na godziny wychowawcze;	1 – 3%	
d) wyjazd z rodzicami do SOS w Kielcach;	1 – 3%	
e) zadowolenie absolwentów z dobrze wybranej szkoły;	1 – 3%	
f) zorganizowanie szkolenia dla rodziców z doradztwa zawodowego;	1 – 3%	
g) wskazuję talenty w ramach Gali Pasji i Talentów;	1 – 3%	
h) kierowanie do specjalisty;	1 – 3%	
i) współdział rodziców w organizacji wycieczek zawodoznawczych;	1 – 3%	

Jak widać, rodzice nie wskazali praktycznie żadnych form współpracy z nauczycielami w zakresie doradztwa zawodowego.

W ankiecie skierowanej do uczniów zawarto jeszcze jedno pytanie – „Podaj proszę, ile w tym roku szkolnym miałeś zajęć doradztwa zawodowego”. Chciano w ten sposób sprawdzić, czy uczniowie rozumieją w ogóle pojęcie „zajęcia z doradztwa zawodowego”. Podobne pytanie zadaliśmy doradcy zawodowemu w wywiadzie. Uczniowie z poszczególnych klas odpowiedzieli w sposób następujący:

liczba zajęć	jestem uczniem klasy I, dlatego nie miałem takich zajęć – (21 uczniów – 18%)	jestem uczniem klasy II i miałem takich zajęć – (40 uczniów – 34%)	jestem uczniem klasy III i miałem takich zajęć – (35 uczniów – 30%)
0		1 – 1%	
1		12 – 10%	4 – 3%
2		8 – 7%	3 – 3%
2 - 3		2 – 2%	
kilka		1 – 1%	5 – 4%
parę		1 -1%	
wystarczająco		1 -1%	
nie pamiętam		1 – 1%	
brak odpowiedzi		13 – 11%	6 – 5%
3			1 – 1%
3 - 4			1 – 1%
4			4 – 3%
5			5 – 4%
7			1 – 1%
dużo			4 – 3%
wiele			1 – 1%

Informacje pozyskane podczas ankietowania uzupełniliśmy przy pomocy wywiadów. W wywiadzie z doradcą zawodowym zadano dwa pytania – „Jak często odbywały się zajęcia z doradztwa zawodowego w poszczególnych klasach?” oraz „Jak ocenia Pani efektywność podejmowanych działań?”. Oto, co powiedziała ankietowana: „Zgodnie z „Wewnątrzszkolnym Systemem Doradztwa Edukacyjno - Zawodowego” wszyscy uczniowie uczestniczą w lekcji wychowawczej dotyczącej poznawania zawodów. Dodatkowo każdy nauczyciel przeprowadza lekcję, na której zapoznaje uczniów ze specyfiką konkretnego zawodu. Klasy pierwsze uczestniczą w wycieczkach do pobliskich zakładów pracy, a drugie i trzecie w zajęciach z doradcą zawodowych (raz w roku szkolnym). Uczniowie klas trzecich mają możliwość uczestniczenia w „Giełdzie szkół” oraz w spotkaniach z przedstawicielami szkół ponadgimnazjalnych i absolwentami gimnazjum. Młodzież miała również możliwość z korzystania z konsultacji indywidualnych z doradcą zawodowym”.

W trakcie wywiadu z dyrektorem szkoły zadano pytanie – „Jakie działania podejmuje szkoła w celu zapewnienia właściwej realizacji doradztwa zawodowego?”. Oto, co powiedziała pani dyrektor: „Budowanie kariery zawodowej uczniów odbywa się zgodnie z obowiązującą w szkole Organizacją doradztwa zawodowego. Ponadto:

- nauczyciele (zgodnie z planami pracy) wyposażali uczniów w wiedzę o interesujących ich zawodach, o czynnościach i warunkach pracy dla konkretnego zawodu, ropagowali treści zawodoznawcze w czasie zajęć, realizując temat lekcyjny poświęcony w całości powyższej tematyce lub zawierający, jako element składowy prezentację zawodu;
- wychowawcy w czasie godzin do dyspozycji wychowawcy (zgodnie z planem pracy) kształtowali wśród uczniów umiejętność planowania dalszego rozwoju edukacyjno – zawodowego;
- wychowawcy świetlicy prowadzili z uczniami przebywającymi zajęcia mające na celu ułatwienie gimnazjalistom podjęcie decyzji dotyczącej dalszej kariery edukacyjnej i zawodowej;
- organizowano dla uczniów zajęcia z doradcą zawodowym (grupowe i indywidualne);
- organizowano dla uczniów spotkania z absolwentami gimnazjum;
- organizowano dla uczniów spotkania z przedstawicielami szkół ponadgimnazjalnych;

- organizowano dla gimnazjalistów wyjazdy na Targi Edukacyjne (Giełda Szkół);
- organizowano dla rodziców szkolenia i pogadanki na temat wspierania dzieci w dalszej karierze edukacyjnej;
- organizowano dla nauczycieli szkolenia na temat wspierania dzieci w dalszej karierze edukacyjnej;
- organizowano dla uczniów warsztaty;
- gromadzono materiały i broszury na temat doradztwa zawodowego”.

Pani pedagog zapytana o to, czy realizuje się w gimnazjum zajęcia z doradztwa zawodowego, a jeśli tak, to w jakiej formie, odpowiedziała: „Obowiązkiem nauczycieli uczących na trzecim etapie jest przygotowanie uczniów do świadomego wyboru dalszej ścieżki kształcenia. Aby sprostać temu zadaniu, w gimnazjum podejmuje się szereg działań. Na szybko, z pamięci mogę podać takie, jak: pogadanki na godzinach wychowawczych i innych lekcjach, wycieczki zawodoznawcze, zajęcia z doradztwa zawodowego, spotkania z przedstawicielami szkół ponadgimnazjalnych, warsztaty zawodowe, itp.”.

Potwierdzenie realizacji doradztwa zawodowego znajdziemy również w dokumentacji szkoły. I tak:

- w segregatorach poszczególnych klas znajdziemy tabele potwierdzające przeprowadzenie na lekcjach pogadank na temat wybranych zawodów;
- w dzienniku elektronicznym znajdziemy zapisy w tematach jednostek lekcyjnych o realizacji pogadank na temat wybranych zawodów; w zakładce wycieczki wychowawcy klas trzecich zapisali wyjazd na Targi Edukacyjne, a klas pierwszych – wyjścia do lokalnych zakładów pracy;
- w protokole rady pedagogicznej znajdziemy sprawozdanie doradcy zawodowego za I półrocze;
- Wewnątrzszkolny System Doradztwa Edukacyjno – Zawodowego zawiera działania wymagane do realizacji w danym roku szkolnym; niestety, nie możemy się na chwilę obecną odwołać do sprawozdania z tej realizacji, gdyż zostanie ono sporządzone dopiero pod koniec czerwca.

Pytanie 2 - Na ile podejmowane działania są efektywne?

Pytanie kluczowe numer dwa badaliśmy poprzez ankietę skierowaną do uczniów, nauczycieli i rodziców, wywiad prowadzony z dyrektorem, pedagogiem i szkolnym doradcą zawodowym. W ankiecie skierowanej do uczniów zadaliśmy też pytanie: „Czy zajęcia z doradztwo zawodowego prowadzone w szkole pomagają Ci w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz w określeniu predyspozycji zawodowych?” Udzielili oni następujących odpowiedzi:

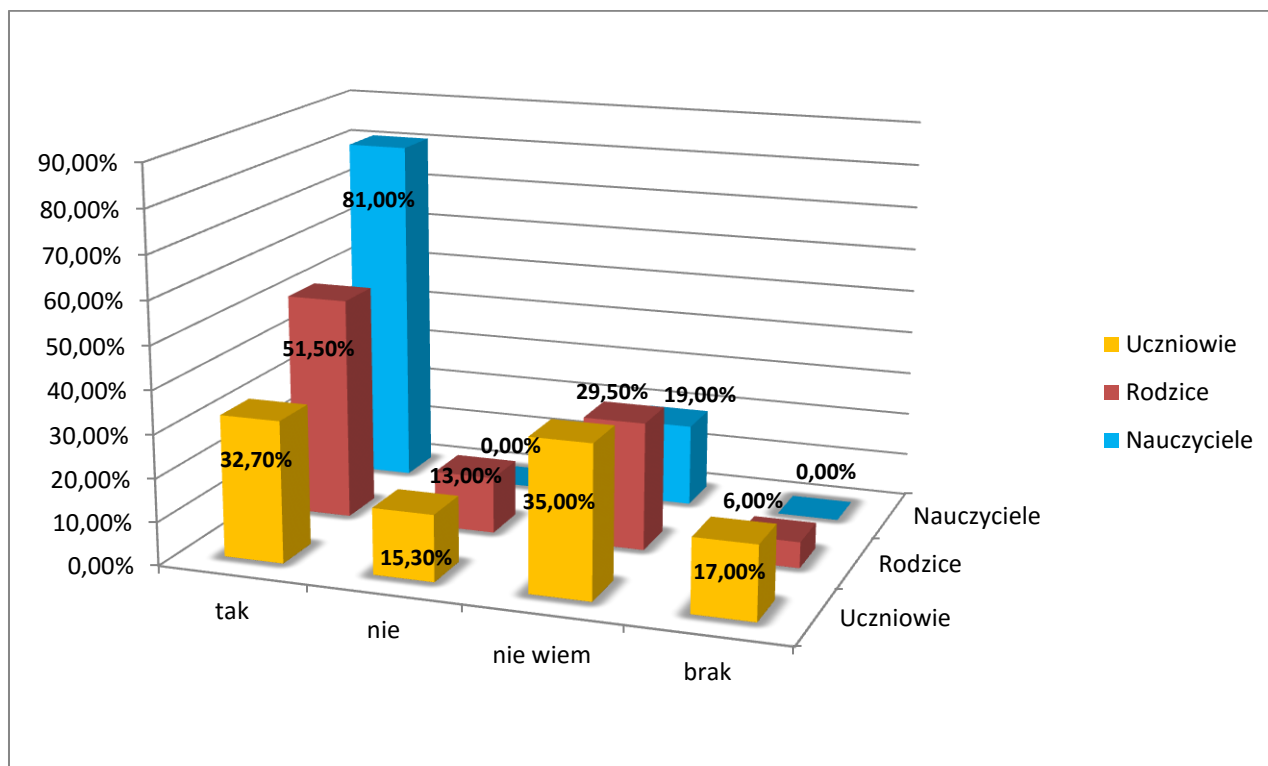
- a) tak – 38 - 32,7%;
- b) nie – 18 – 15,3%;
- c) nie wiem - 41 - 35%;
- brak – 20 – 17%

Rodzice zapytani o to, czy zajęcia z doradztwa zawodowego prowadzone w szkole pomagają dzieciom w wyborze dalszego kierunku kształcenia. Odpowiedzieli oni:

- a) tak – 35 - 51,5%;
- b) nie – 9 - 13%;
- c) nie wiem – 20 - 29,5%;
- d) brak odpowiedzi – 4 - 6%;

Nauczyciele, na podobnie sformułowane pytanie, udzielili następujących odpowiedzi:

- a) tak – 26 – 81%;
- b) nie – 0;
- c) nie wiem – 6 – 19%;

Wykres 13 – „Czy zajęcia z doradztwa zawodowego pomagają uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu?”

Dane zamieszczone na wykresie pokazują, że uczniowie tylko w 30% uważają, że zajęcia z doradztwa zawodowego pomagają im w wyborze kierunku kształcenia. Spowodowane to może być jednak tym, że, tak jak wskazywano wcześniej, młodzież nie potrafi dostrzec pewnych, korzystnych dla nich działań zawodoznawczych.

W ankiecie skierowanej do nauczycieli zawarto jeszcze jedno pytanie – „Co, według Pana/Pani, świadczy o efektywności prowadzonych zajęć z doradztwa zawodowego?”.

Nauczyciele udzielili następujących odpowiedzi:

- zdecydowanie świadomy wybór przyszłej szkoły – 23 – 72%;
- zainteresowanie uczniów tego typu zajęciami – 3 – 9%;
- zadowolenie absolwentów z wyboru szkoły – 7 – 22%;
- wskazanie drogi zawodowej – 2 – 6%;
- umiejętność właściwego elektronicznego logowania się do szkół – 1 – 3%;
- znajomość własnych słabych i mocnych stron – 5 – 16%;
- wielu absolwentów zdobywa pracę, nie zasilając szeregu bezrobotnych – 1 – 3%;

Aby pogłębić wiedzę na temat efektywności doradztwa zawodowego, zadaliśmy pytania na ten temat dyrektorowi szkoły, pedagogowi i doradcy zawodowemu. Pani dyrektor, na pytanie – „Co świadczy o efektywności działań podejmowanych w ramach doradztwa zawodowego?” - odpowiedziała: „Różnorodność podejmowanych przez szkołę działań w ramach organizacji doradztwa zawodowego sprzyja właściwym decyzjom dotyczącym kariery edukacyjnej, podejmowanym przez absolwentów gimnazjum. Wydaje się, iż o skuteczności realizowanych przez szkołę czynności świadczą wypowiedzi absolwentów gimnazjum, którzy odwiedzają szkołę i wyrażają zadowolenie z wyboru szkoły ponadgimnazjalnej. Poza tym o efektywności podejmowanych działań w stosunku do uczniów dowodzi również ich:

- lepsza znajomość siebie, własnych zainteresowań, mocnych i słabych stron, własnych predyspozycji zawodowych, a także czynników, jakie należy brać pod uwagę przy wyborze przyszłego zawodu i szkoły;
- znajomość zawodów istniejących na rynku pracy, czynności, jakie wykonują osoby reprezentujące dane zawody, wymagań i przeciwwskazań zdrowotnych przy ich wykonywaniu;
- wiedza na temat oferty szkół, kierunków kształcenia, zasad naboru;
- zainteresowanie indywidualnymi spotkaniami z doradcami zawodowymi;
- popyt na indywidualną pomoc w przeprowadzeniu elektronicznego naboru;
- różnorodność wyboru szkół: liceów, techników i innych;
- przygotowanie nauczycieli i rodziców do właściwego wspierania dzieci w podejmowaniu przez nich decyzji edukacyjno – zawodowych”.

Wypowiedź doradcy zawodowego brzmiała: „Plan pracy zespołu do spraw doradztwa zawodowego został przygotowany w oparciu o diagnozę zapotrzebowań uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz możliwości kadrowe placówki. Aby świadomie wybrać szkołę ponadgimnazjalną, uczniowie przede wszystkim muszą poznać siebie, swoje mocne i słabe strony. Wiedza ta niezbędna jest do wzmocnienia pozytywnych cech, a niwelowania negatywnych. Muszą wiedzieć z jakimi predyspozycjami zawodowymi wiąże się dany zawód, jakie możliwości przyszłej pracy oferuje im rynek. Moim zdaniem, to, że absolwenci są zadowoleni z wybranych szkół, są wystarczającym dowodem na to, że podejmowane działania przynoszą zadowalające efekty”.

Wyniki wywiadów przeprowadzonych z panią dyrektorką i pedagogiem szkolnym dowodzą tego, że szkoła podejmuje szereg działań zmierzających do ułatwienia trzecioklasistom właściwej drogi wyboru, które w odczuciu uczących w szkole przynoszą wymierne efekty.

WNIOSKI

- 1) Uczniowie czują się w szkole bezpiecznie, co potwierdzają wszyscy objęci badaniem.
- 2) Uczniowie dostrzegają niewłaściwe postawy kolegów, informują o nich rodziców, nie dzielą się jednak tymi informacjami z nauczycielami.
- 3) Uczniowie, rodzice i nauczyciele pozytywnie oceniają organizację pracy szkoły pod względem zapewnienia bezpieczeństwa.
- 4) Uczniowie, rodzice i nauczyciele pozytywnie oceniają poziom bezpieczeństwa w szkole. Prawie połowa uczniów (47%) i rodziców (48,5%) stwierdziła, że sytuacja w tym zakresie się poprawiła; 58,1% uczniów i 50% rodziców stwierdziło, iż nie uległa ona pogorszeniu. Nauczyciele w 69% stwierdzili, że poziom bezpieczeństwa wzrósł, a w 28%, że pozostał na dawnym poziomie. Wszystkie trzy grupy ankietowanych podały przykłady działań, które mogłyby poprawić dany stan rzeczy. To: konieczność zgłaszania przez ucznia każdego aktu przemocy, konsekwentne karanie za złamanie obowiązujących zasad oraz zwiększenie liczby jednostek lekcyjnych poświęconych tematowi radzenia sobie ze stresem i własnymi emocjami.
- 5) W szkole przestrzega się obowiązujących regulaminów, praw i obowiązków uczniowskich. Fakt ten potwierdza 84,7% uczniów, 100% nauczycieli i 93,8% rodziców.
- 6) W szkole podejmowane są różnorodne działania mające na celu zapewnienie uczniom bezpieczeństwa.
- 7) Według 88,9% uczniów nauczyciele reagują na zjawiska przemocy i agresji mające miejsce w szkole; 8,5% twierdzi, że nie wszyscy nauczyciele wywiązują się z tego obowiązku.
- 8) Nauczyciele prowadzą z młodzieżą rozmowy na temat bezpieczeństwa, czynią to w różnych sytuacjach i okolicznościach.
- 9) W szkole prowadzone są zajęcia z doradztwa zawodowego. Jednak 26% rodziców stwierdziło, że nie ma na ten temat wiedzy. Uczniowie z kolei tylko w 54,7% potwierdzili

uczestnictwo w zajęciach z doradztwa zawodowego, 16,2% stwierdziło, że nie uczestniczyło w tego typu działaniach, 29% nie miało zdania na ten temat (nie wiem, czy uczestniczyłem).

10) Rodzice uważają, że szkoła nie współpracuje z nimi w zakresie organizacji i realizacji doradztwa zawodowego (91% badanych).

11. Uczniowie i rodzice nie są do końca przekonani co do tego, że zajęcia z doradztwa zawodowego prowadzone w szkole pomagają w wyborze dalszego kierunku kształcenia i zawodu. Pozytywnej odpowiedzi udzieliło bowiem tylko 32,7% uczniów i 51,5% rodziców.